

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV

Evidenčné číslo: 105002/B/2025/36158754310983172

Ekonomické a politické naratívy o pandémie COVID-19
na Slovensku a v Spojených štátoch amerických
Bakalárska práca

2025

Roland Kažimír

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV

Ekonomické a politické naratívy o pandémie COVID-19
na Slovensku a v Spojených štátoch amerických
Bakalárska práca

Študijný program: Medzinárodné ekonomické vzťahy

Študijný odbor: Ekonómia a manažment

Školiace pracovisko: Katedra medzinárodných ekonomických vzťahov
a hospodárskej diplomacie

Vedúci záverečnej práce: Mgr. Škvvrnda František, PhD.

Bratislava 2025

Roland Kažimír

Čestné prehlásenie

Čestne prehlasujem, že záverečnú prácu som vypracoval samostatne a že som uviedol všetku použitú literatúru.

Dátum:

.....

Roland Kažimír

Pod'akovanie

Chcel by som sa poďakovať môjmu pánovi školiteľovi Mgr. Františkovi Škvrndovi, PhD. a odbornému asistentovi Mgr. Martinovi Karasovi, PhD. za odbornú pomoc a usmernenie pri písaní mojej záverečnej bakalárskej práce, za cenné rady a informácie a v neposlednom rade za ústretovosť a pozitívny prístup.

Dátum:

.....

Roland Kažimír

Abstrakt

KAŽIMÍR, Roland: Ekonomické a politické naratívy o pandémie COVID-19 na Slovensku a v Spojených štátoch amerických. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta medzinárodných vzťahov; Katedra medzinárodných ekonomických vzťahov. Vedúci záverečnej práce Mgr. Škvrnda František, PhD. – Bratislava: FMV EU, 2025 – 54 s.

Cieľom záverečnej práce je analyzovať, porovnať a interpretovať vybrané ekonomické a politické naratívy, ktoré vznikli počas pandémie COVID-19 na Slovensku a v Spojených štátoch amerických. Práca sa zameriava na to, akým spôsobom tieto naratívy formovali verejnú mienku, ovplyvňovali akceptáciu vládnych opatrení a prispievali k polarizácii spoločnosti. Prvá časť je venovaná prehľadu súčasného výskumu a definovaniu základných pojmov, ktoré súvisia s naratívny prístupom a politickou komunikáciou. V ďalšej časti sa charakterizujú teoretické a metodologické východiská práce, vrátane popisu použitej komparatívnej metódy. Záverečná časť sa zaoberá analýzou konkrétnych politických a ekonomických naratívov prítomných v hlavných médiách a vo vyjadreniach vládnych predstaviteľov na Slovensku a v USA. Výsledkom riešenia danej problematiky je identifikácia kľúčových rozdielov a podobností medzi oboma krajinami, ktoré súvisia najmä s mierou politickej polarizácie, mediálnym prostredím a kultúrnym kontextom.

Kľúčové slová: ekonomické a politické naratívy, pandémie COVID-19, Slovensko a Spojené štáty americké

Abstract

KAŽIMÍR, Roland: Economic and Political Narratives of the COVID-19 Pandemic in Slovakia and the United States of America. – University of Economics in Bratislava. Faculty of International Relations; Department of International Economic Relations. Bachelor's Thesis Supervisor: Mgr. František Škvrnda, PhD. – Bratislava: FMV EU, 2025 – 54 pp.

The aim of this bachelor's thesis is to analyse, compare, and interpret selected economic and political narratives that emerged during the COVID-19 pandemic in Slovakia and the United States of America. The thesis focuses on how these narratives shaped public opinion, influenced the acceptance of government measures, and contributed to the polarisation of society. The first part provides an overview of current research and defines the key concepts related to the narrative approach and political communication. The following section outlines the theoretical and methodological framework of the thesis, including a description of the applied comparative method. The final part is devoted to the analysis of specific political and economic narratives present in mainstream media and in the statements of government officials in Slovakia and the USA. The outcome of this research is the identification of key differences and similarities between the two countries, primarily related to the degree of political polarisation, media environment, and cultural context.

Key words: economic and political narratives, COVID-19 pandemic, Slovakia and the United States of America

Obsah

Úvod 7

1.	Súčasný stav problematiky doma a v zahraničí.....	8
1.1	Koncept naratívu.....	9
1.2	Proces naratívnej angažovanosti.....	10
1.3	Od interpretácie po transformáciu.....	11
2.	Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania	13
3.	Výsledky práce	15
3.1.	Ekonomické a politické naratívy v hlavných médiách a vo vláde.....	15
3.1.1.	Počiatkové reakcie na pandémiu a prvé opatrenia	15
3.1.2.	Zavádzanie tvrdých opatrení.....	16
3.1.3.	Prvá vlna pandémie a reakcie štátu.....	18
3.1.4.	Obstarávanie a distribúcia vakcín na Slovensku.....	20
3.1.5.	Národná stratégia očkovania proti COVID-19	25
3.2.	Ekonomické a politické naratívy v hlavných médiách a vo vláde v USA.....	31
3.2.1.	Začiatok pandémie a prvé reakcie vlády.....	31
3.2.2.	Zhoršujúca sa situácia a ekonomické problémy	35
3.2.3.	Príprava na očkovanie a prechod k stratégii zvládania pandémie	39
3.2.4.	Spustenie očkovacej kampane a politická komunikácia vakcinácie.....	41
	Záver	45
	Zoznam použitej literatúry	46

Úvod

Pandémia COVID-19 predstavovala nielen zdravotnú a ekonomickú krízu, ale aj významný spoločensko-komunikačný fenomén, ktorý zásadne ovplyvnil verejnú diskusiu a politické rozhodovanie. V období neistoty a rýchlych zmien sa ukázalo, že naratívy – teda príbehy a rámce, prostredníctvom ktorých spoločnosť interpretuje udalosti – zohrávajú kľúčovú úlohu v tom, ako jednotlivci vnímajú realitu, prijímajú rozhodnutia a reagujú na opatrenia štátu. Politické a ekonomické naratívy formovali verejnú mienku, legitimizovali (alebo spochybňovali) vládne opatrenia a ovplyvňovali dôveru v inštitúcie.

Táto bakalárska práca sa zameriava na porovnanie ekonomických a politických naratívov počas pandémie COVID-19 na Slovensku a v Spojených štátoch amerických. Cieľom je identifikovať kľúčové naratívy, ktoré dominovali v médiách a politickom diskurze, analyzovať ich vplyv na verejnosť a porovnať ich charakter s ohľadom na odlišný spoločensko-politický kontext oboch krajín. Práca zároveň skúma, ako tieto naratívy ovplyvnili postoje obyvateľstva k vládnym opatreniam, očkovaniu, ekonomickým kompenzáciám či otázkam individuálnej slobody a zodpovednosti.

Výber Slovenska a USA umožňuje kontrastné porovnanie – zatiaľ čo Slovensko je malou stredoeurópskou krajinou s historickou skúsenosťou s postsocialistickou transformáciou, USA predstavujú globálnu veľmoc s výrazne decentralizovaným politickým systémom a pluralitnou mediálnou krajinou. Tieto rozdiely sa premietli aj do odlišných naratívnych rámcov, ktoré boli počas pandémie preferované a komunikované.

Práca vychádza z konceptu naratívneho obratu v spoločenských vedách, ktorý zdôrazňuje význam príbehov a významových rámcov pri formovaní individuálneho aj kolektívneho porozumenia spoločenským javom. Vychádzajúc z prác autorov ako Bruner, Hammack či Ricoeur, práca skúma naratívy nie len ako nástroje interpretácie, ale aj ako prostriedky transformácie – teda ako prvky, ktoré môžu prispieť k zmene postojov, hodnôt či politických orientácií. V čase pandémie sa ukázalo, že spôsob, akým bola kríza interpretovaná, mal zásadný vplyv na spoločenskú súdržnosť, mobilizáciu obyvateľstva aj polarizáciu názorov.

1. Súčasný stav problematiky doma a v zahraničí

V súčasnosti sa v oblasti výskumu ekonomických a politických naratívov počas pandémie COVID-19 kladie dôraz na analýzu ich vplyvu na verejnú mienku, politické rozhodovanie a formovanie ekonomických opatrení. Pandémia vytvorila jedinečné podmienky pre vznik a šírenie rozličných naratívov, ktorých obsah a intenzita sa líšili v závislosti od politického kontextu a mediálneho prostredia v jednotlivých krajinách.

Významnú úlohu v tomto procese zohrávali médiá, ktoré prostredníctvom svojich naratívov ovplyvňovali vnímanie pandémie a podporovali určitý typ správania verejnosti. Výskum Reubena Nga, Ting Yu Joanne Chow a Wenshu Yanga (2021) analyzoval správanie médií v 20 krajinách na základe viac ako 28 miliónov článkov. Štúdia identifikovala štyri hlavné fázy mediálnych naratívov o COVID-19: predpandemickú, skorú pandemickú, vrcholovú pandemickú a fázu zotavovania. Zistilo sa, že kým na začiatku pandémie boli mediálne naratívy na globálnej úrovni relatívne diverzifikované, počas vrcholu pandémie došlo k výraznej globalizácii a homogenizácii naratívov. Po máji 2020 sa však začala objavovať regionálna divergencia v rámci tzv. naratívov zotavenia (Ng, Chow, Yang, 2021).

V Spojených štátoch amerických pandemická situácia ešte viac prehĺbila politickú polarizáciu spoločnosti. Naratívy súvisiace s pandemiou sa výrazne líšili medzi podporovateľmi Demokratickej a Republikánskej strany, čo malo priamy dopad na mieru akceptácie opatrení, ako boli lockdowny či očkovanie. Na Slovensku polarizácia síce existovala, ale nebola taká výrazná; rôzne naratívy ovplyvňovali skôr dôveru v štátne opatrenia a postoje k ekonomickým reštrikciám.

Súčasný výskumy ukazujú, že spôsob formulácie naratívov výrazne ovplyvňuje podporu verejnosti pre vládne rozhodnutia a opatrenia. Efektívne naratívy dokážu posilniť dôveru v inštitúcie a zvýšiť akceptáciu aj náročných protiepidemických a ekonomických opatrení. Výskum v tejto oblasti preto poukazuje na potrebu hlbšieho skúmania vplyvu naratívov na správanie verejnosti a politické rozhodovanie, najmä v kontexte krízových situácií, akou bola pandémia COVID-19.

1.1 Koncept naratívu

Naratív predstavuje ideálny integratívny rámec na pochopenie sociálneho a psychologického, pretože umožňuje spojiť tieto dve úrovne analýzy prostredníctvom jednej interpretačnej metódy.

Uvedomenie si, že naratív existuje súčasne na osobnej aj politickej úrovni, si vyžaduje sústredenie sa nielen na individuálne psychologické procesy, ale aj na politickú, sociálnu a ekonomickú štruktúru, v ktorej tieto procesy prebiehajú, ako aj analýzu záujmov, ktoré daná konfigurácia môže obsluhovať. Narativisti preto odmietajú rozdeľovanie metód do oddelených „kompartimentov“ a tvrdia, že celý sensorický svet je „údaj“, a preto musí byť zaznamenaný — cez rozhovory v teréne, formálne aj neformálne interview, graffiti na stenách, plagáty v centre mesta, politické prejavy, učebnice a podobne.

Narativisti taktiež odmietajú koncept „objektivity“ 20. storočia a namiesto toho zastávajú epistemologické stanovisko, podľa ktorého je všetko poznanie situované (t. j. závislé od pozície a perspektívy).

Pri naratívnom prístupe výskumník nezastáva mechanickú rolu pri zbere a analýze dát, ale aktívnu a kritickú, ktorá prijíma komplexitu sociálneho a psychologického sveta a nesnaží sa ich redukovať na izolované zložky.

Naratív existuje na dvoch navzájom prepojených úrovniach analýzy. Na jednej úrovni jednotlivci neustále používajú naratívy na to, aby porozumeli empirickému svetu. Význam každodenným skúsenostiam pripisujú prostredníctvom tzv. „kanonických foriem“ (Bruner, 1987) alebo „naratívnych štruktúr“ (Sarbin, 1986), ktorým boli vystavení. Naratívy, ktoré si jednotlivci konštruujú, následne fungujú ako motivačné sily pre konkrétne súbory činností – teda zámerné konanie, ktoré podporuje význam, aký jednotlivci pripisujú svojmu okoliu.

Na druhej úrovni sa nachádzajú tzv. hlavné naratívy (master narratives), ktoré slúžia kolektívnym politickým záujmom v súvislosti so spoločenským kategorizovaním. Hlavný naratív predstavuje kolektívny príbeh, ktorý členovia skupiny vnímajú ako záväzný – ide o rozprávanie také ústredné pre existenciu a „podstatu“ skupiny, že si vyžaduje identifikáciu a začlenenie do osobného naratívu.

Hlavné naratívy existujú na úrovni všetkých spoločenských kategórií – vrátane rodu, rasy, národnosti, triedy a sexuálnej identity – a opierajú sa o doktrínu esencionalizmu alebo primordializmu, ktorá týmto kategóriám prisudzuje „prirodzený“ namiesto „sociálneho“ charakteru (Reicher & Hopkins, 2001; Suny, 2001).

Tieto naratívy sa neuplatňujú len pri tvorbe osobných naratívov, ale aj v každodennej komunikácii (napr. Bamberg, 2004). Kultúry vznikajú a neustále sa pretvárajú tým, ako jednotlivci prechádzajú diskurzívnymi rámcami týchto hlavných naratívov a rozhodujú sa, ktoré ich aspekty si osvoja a ktoré odmietnu.

1.2 Proces naratívnej angažovanosti

Základnou myšlienkou naratívneho prístupu je, že jednotlivci sú vystavení viacerým – často si navzájom konkurujúcim – hlavným naratívom o histórii, identite a význame spoločenských kategórií. Na základe toho si vedome alebo nevedome vyberajú, ktoré prvky týchto naratívov prijmú a ktoré odmietnu (Hammack & Cohler, 2009). Každý z nás prichádza do sveta, kde už existujú určité významy, ktoré môžeme bez kritiky preberať, aktívne odmietnuť alebo k nim zaujať vlastné stanovisko niekde medzi týmito pólmi. Úlohou výskumníka, ktorý sa zaoberá naratívmi, je tieto reakcie sledovať, zaznamenávať a analyzovať.

Ako príklad možno uviesť naratívy sexuálnej identity v USA. V priebehu 20. storočia sa hlavný naratív o rovnakopohlavnej túžbe posunul z pohľadu medicíny (kategória „homosexuál“) smerom k spoločenskej identite („sexuálna menšina“) (Cohler, 2007). S týmto posunom sa zmenil aj spôsob, akým jednotlivci rozprávajú svoje životné príbehy – mlčanie a utrpenie nahradili príbehy o vykúpení cez tzv. „coming out“ a zapojenie sa do komunity. Postupne sa však aj tento vykupiteľský naratív začal spochybňovať, keďže sám vytváral tlak na prijatie určitej identity. Vznikol nový hlavný naratív – naratív emancipácie od kategórií sexuálnej identity (Cohler & Hammack, 2007). Tento nový príbeh pôvodný nenahradil, ale existuje vedľa neho a „súťaží“ o prijatie v mysliach mladých ľudí, ktorí si tvoria svoje životné príbehy (Hammack, Thompson & Pilecki, 2009). Tento jav ukazuje, že

spoločenský diskurz je prirodzene mnohovrstevnatý a rôznorodý (Bakhtin, 1984) – ľudia neustále pracujú s existujúcimi príbehmi o sebe, spoločnosti a svojom mieste v nej.

Naratívny prístup tak ponúka dynamickejší pohľad na vývin identity než prístupy, ktoré sa snažia skúsenosti zjednodušiť pomocou nemenných premenných.

Teória naratívneho angažovania zároveň predstavuje nielen teoretický rámec, ale aj metodologický nástroj, ktorý zachováva komplexnosť sveta významov tým, že analyzuje texty (napr. príbehy, rozhovory, prejavy) namiesto čisto číselných údajov. Cieľom je pochopiť diskurzívny priestor, v ktorom sa jednotlivci pohybujú a pomocou ktorého si vytvárajú významy.

Práve táto medzitextová analýza osobného a politického, individuálneho a kolektívneho, výnimočného a bežného je jadrom naratívneho prístupu. Umožňuje nám totiž prekročiť zjednodušené delenia reality a pristupovať k sociálnym aj psychologickým javom ako k prepojenému celku. Teória naratívneho angažovania tak poskytuje výskumníkovi pevnú základňu na odmietnutie prístupov, ktoré umelo rozdeľujú zložitú ľudskú skúsenosť na izolované časti.

1.3 Od interpretácie po transformáciu

Koncept naratívneho angažovania spochybňuje dlhodobý dôraz na dekontextualizované štúdie ľudského poznania, vývinu a sociálneho správania, ktoré sa často uskutočňujú na populáciách označovaných ako „WEIRD“ (západné, vzdelané, industrializované, bohaté a demokratické; Henrich, Heine & Norenzayan, 2010). Cieľom týchto štúdií býva často izolovanie príčinných súvislostí, čo však môže zakrývať spoločenskú a politickú komplexnosť každodenných skúseností jednotlivcov (Bruner, 1990). Naratívny prístup namiesto toho presúva dôraz z príčinnosti (tzv. kauzality) na výskum tvorby významu v konkrétnom kontexte. Tento posun predstavuje tzv. interpretatívnu orientáciu psychologického výskumu, ktorá sa zameriava na porozumenie tomu, ako ľudia sami konštruujú zmysel svojho sveta v interakcii so sociálnym a kultúrnym prostredím.

S týmto prístupom úzko súvisí aj pojem transformácie — teda snaha produkovať také poznanie, ktoré môže prispieť k pozitívnej spoločenskej zmene. Transformácia znamená

nielen vedecké porozumenie existujúcich javov, ale aj aktívne zapojenie do hľadania riešení a zlepšenia podmienok pre rôzne spoločenské skupiny. Naratívny prístup tak vedie nielen k reprezentácii marginalizovaných hlasov (napríklad etnických, náboženských či regionálnych menšín), ale aj k zviditeľňovaniu ich perspektív v spoločenskom a politickom diskurze.

Naratívna perspektíva má potenciál zvýšiť význam psychologickéj vedy v 21. storočí tým, že ju nasmeruje k širšiemu pochopeniu sociálnych a historických síl, ktoré formujú individuálne skúsenosti. Tieto sily môžu zahŕňať globalizáciu, digitálnu transformáciu či dopady zdravotníckych kríz, ako bola pandémia COVID-19. Práve počas pandémie sa ukázalo, že naratívy zohrávajú kľúčovú úlohu pri formovaní verejnej mienky. Napríklad naratív o „laboratórnom pôvode vírusu“ šírený prostredníctvom niektorých médií poskytol rámec, ktorý rezonoval najmä v komunitách s nízkou dôverou voči inštitúciám či sklonmi k populistickému mysleniu. Tento naratív následne ovplyvnil postoje k otázkam ako je obchodná otvorenosť, očkovanie či dôvera v opatrenia na ochranu verejného zdravia, čím prispel k ďalšej polarizácii spoločnosti.

Zároveň naratívny prístup umožňuje výskumníkom získať poznatky, ktoré nie sú len štatisticky agregované, ale reflektujú individuálne a kultúrne špecifické skúsenosti. Interpretácia sa v tomto kontexte chápe ako systematické porozumenie významov, ktoré ľudia pripisujú svojmu správaniu, udalostiam a spoločenskému daniu. Transformácia predstavuje ďalší krok — snahu tieto významy nielen pochopiť, ale aj aktívne využívať na zlepšenie spoločenského diskurzu a rozhodovania.

Naratívna paradigma tak predstavuje spôsob, ako získať poznanie, ktoré je autentické, kontextuálne ukotvené a sociálne relevantné. Tým, že sa zameriava na významy, ktoré ľudia pripisujú svojim skúsenostiam, a zároveň reflektuje ich politický a spoločenský rámec, poskytuje naratív cenný rámec pre pochopenie zložitosti súčasného sveta. Tento prístup je mimoriadne prínosný pri skúmaní fenoménov, ako sú dezinformácie a ich dopady na verejnú mienku – najmä v čase kríz, keď vznikajú nové majstrovské naratívy, ktoré formujú kolektívne porozumenie, legitimizujú konkrétne politické postoje a ovplyvňujú rozhodovanie občanov aj tvorcov politik.

2. Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania

Cieľom tejto bakalárskej práce je identifikovať, analyzovať a porovnať hlavné ekonomické a politické naratívy, ktoré boli prítomné počas pandémie COVID-19 v hlavných médiách a vo vyjadreniach vládnych predstaviteľov na Slovensku a v Spojených štátoch amerických. Práca sa sústreďuje na to, akým spôsobom tieto naratívy ovplyvňovali verejnú mienku, legitimizovali prijímané opatrenia a prispievali k formovaniu spoločenského diskurzu.

Hlavný cieľ je rozpracovaný do troch čiastkových cieľov:

- identifikovať dominantné ekonomické a politické naratívy v hlavných médiách a vo vládnej komunikácii na Slovensku počas pandémie COVID-19,
- identifikovať dominantné ekonomické a politické naratívy v hlavných médiách a vo vládnej komunikácii v USA počas pandémie COVID-19,
- porovnať zistené naratívy a poukázať na ich podobnosti a rozdiely v kontexte rozdielneho spoločensko-politického a mediálneho prostredia oboch krajín.

Z vyššie uvedených cieľov vychádzajú nasledujúce výskumné otázky:

- Aké boli hlavné politické a ekonomické naratívy prítomné v hlavných médiách a vo vyjadreniach vlády počas pandémie na Slovensku?
- Aké boli hlavné politické a ekonomické naratívy prítomné v hlavných médiách a vo vyjadreniach vlády počas pandémie v USA?
- Aké hlavné rozdiely možno pozorovať v politických a ekonomických naratívoch v hlavných médiách a vo vyjadreniach vlády počas pandémie na Slovensku a v USA?

Pri napĺňaní cieľov práce sa využíva predovšetkým komparatívna metóda, ktorá umožňuje porovnávať skúmané javy v dvoch rozdielnych geograficko-politických kontextoch. Komparácia je zameraná na výber a interpretáciu významových rámcov, ktoré boli počas pandémie prezentované v médiách a politických vyjadreniach.

Analýza sa opiera o kvalitatívny výskum primárnych a sekundárnych zdrojov, pričom hlavnými zdrojmi sú:

- novinové články a mediálne reportáže publikované v mainstreamových aj alternatívnych médiách,
- verejné vyjadrenia politických predstaviteľov,
- oficiálne vládne dokumenty,
- tlačové konferencie, prejavy a vyhlásenia relevantných aktérov.

Časové vymedzenie výskumu zahŕňa obdobie od marca 2020 (oznámenie prvých prípadov ochorenia COVID-19) do konca roka 2022, čo pokrýva rozhodujúce fázy pandémie a umožňuje zachytiť vývoj, zmenu a stabilitu naratívov v čase.

Cieľom práce nie je len deskriptívna analýza mediálneho a politického obsahu, ale aj porozumenie tomu, akým spôsobom sa v čase krízy vytvárali a komunikovali významy, ktoré ovplyvnili vnímanie reality obyvateľstva. Práca sa preto opiera aj o teoretický rámec naratívneho prístupu a zohľadňuje význam diskurzu pre konštruovanie spoločenskej reality.

3. Výsledky práce

3.1. Ekonomické a politické naratívy v hlavných médiách a vo vláde

3.1.1. Počiatočné reakcie na pandémiu a prvé opatrenia

Oficiálne potvrdenie prvého prípadu ochorenia COVID-19 na Slovensku bolo oznámené začiatkom marca 2020. Išlo o muža vo veku 52 rokov, hospitalizovaného na Klinike infektológie Univerzitetnej nemocnice Bratislava. Podľa vyjadrenia vtedajšieho premiéra Petra Pellegriniho išlo pravdepodobne o sekundárny prenos vírusu, keďže pacient osobne necestoval, no jeho syn sa nedávno vrátil z Benátok. Priebeh ochorenia bol v tom čase mierny a pacient nevykazoval závažné symptómy.

Bezprostredná reakcia vlády sa sústredila na preventívne opatrenia a komunikáciu s verejnosťou. Zakázané boli návštevy v nemocniciach a prijaté boli prvé odporúčania na minimalizáciu kontaktov – najmä pre rizikové skupiny. Premiér apeloval na občanov, aby sa vyhýbali hromadným podujatiam a odporučil starším ľuďom objednať si lieky dopredu a využiť e-recepty, čím sa mala obmedziť ich fyzická prítomnosť v čakárňach. Zároveň bola ohlásená iniciatíva rozoslať informačné SMS správy na všetky aktívne SIM karty na Slovensku s cieľom šíriť základné pokyny pre prípad podozrenia na nákazu.

Tieto skoré opatrenia, hoci prevažne preventívneho charakteru, naznačili rámec ekonomických a spoločenských naratívov, ktoré sa mali v nasledujúcich mesiacoch formovať v médiách aj politickej komunikácii. Už v počiatočnej fáze pandémie tak boli prítomné prvky naratívov apelujúcich na zodpovednosť jednotlivca, dôraz na elektronické služby (ako e-recept) a pripravovanosť systému verejného zdravia. V rámci tohto prístupu sa v komunikácii vládnych predstaviteľov objavil aj naratív zdôrazňujúci zodpovednosť štátu za ochranu rizikových skupín.

Vtedajší premiér Peter Pellegrini v tejto súvislosti vyzýval najmä starších občanov, aby minimalizovali svoj pohyb a využívali dostupné elektronické služby. Konkrétne odporúčal:

„Odporúčame starším ľuďom, aby si doobjednali lieky, ktoré potrebujú, a nesedeli v čakárňach s chorými ľuďmi, ale lieky si vyzdvihli cez e-recept.“
(Zdroj: Ministerstvo zdravotníctva SR, 2020)

Zároveň boli prijaté aj opatrenia smerujúce k obmedzeniu návštev v zdravotníckych zariadeniach, aby sa chránili hospitalizovaní pacienti pred možnou nákazou. Ako uviedol Pellegrini:

„Zatiaľ zakázali návštevy pacientov v Univerzitnej nemocnici Bratislava.“
(Zdroj: Ministerstvo zdravotníctva SR, 2020)

Tieto vyjadrenia a opatrenia jasne reflektujú naratív, v ktorom štát prostredníctvom regulácie a odporúčaní aktívne chránil najzraniteľnejšie skupiny obyvateľstva a snažil sa predchádzať ich zbytočnému vystaveniu riziku nákazy.

3.1.2. Zavádzanie tvrdých opatrení

V dôsledku rýchlo sa šíiaceho ochorenia COVID-19 prijal Ústredný krízový štáb Slovenskej republiky dňa 12. marca 2020 súbor prísnych preventívnych opatrení. Premiér Peter Pellegrini, ktorý zároveň dočasne viedol Ministerstvo zdravotníctva SR, oznámil, že s účinnosťou od 16. marca 2020 budú na obdobie 14 dní zatvorené všetky materské školy, základné a stredné školy, vysoké školy, ako aj voľnočasové a záujmové zariadenia.

„Týmito opatreniami sledujeme, aby sme čo najviac oddialili šírenie tejto nákazy na Slovensku. Radšej viac prehnaných opatrení dnes, ako potom plakať nad rozliatym mliekom,“ uviedol predseda vlády P. Pellegrini (Úrad vlády SR, 2020).

Vláda týmto krokom reagovala na potrebu čo najefektívnejšie obmedziť fyzický kontakt medzi obyvateľmi a tým znížiť riziko komunitného prenosu vírusu. Súčasťou opatrení bola aj povinná 14-dňová domáca karanténa pre všetkých občanov prichádzajúcich zo zahraničia. Vstup na územie Slovenska bol zároveň umožnený iba osobám s trvalým alebo prechodným pobytom v SR, prípadne slovenským občanom s platným pasom. Z ekonomického a politického hľadiska tieto opatrenia nadobudli charakter dôležitého naratívu o zodpovednom štáte, ktorý kladie dôraz na bezpečnosť obyvateľov aj za cenu výrazných obmedzení ekonomickej aktivity a voľného pohybu. Uzatvorenie škôl a voľnočasových zariadení malo výrazný dopad na bežný chod spoločnosti, rodinný život a pracovné návyky, čo v nasledujúcich týždňoch rezonovalo v politickej komunikácii aj v mediálnom diskurze ako nevyhnutná, ale náročná obeta v záujme ochrany verejného zdravia.

V tejto súvislosti premiér Peter Pellegrini na tlačovej konferencii uviedol:

„Zavádzame povinnú 14-dňovú domácu karanténu pre všetkých, ktorí sa vrátia zo zahraničia. Ide o preventívne opatrenie, ktoré má zabrániť komunitnému šíreniu nákazy medzi obyvateľmi Slovenska.“
(Denník N, 2020)

Toto vyjadrenie potvrdzuje existenciu naratívu, v ktorom bol štát prezentovaný ako garant ochrany verejného zdravia. Súčasne sa v rámci tohto diskurzu posilnila myšlienka, že za zachovanie zdravia spoločnosti je potrebné prijať aj výrazné zásahy do bežného života a individuálnych slobôd. Tento typ naratívu sa následne stal jednou z nosných línií v komunikácii vlády počas celého priebehu prvej vlny pandémie.

V rámci opatrení zameraných na obmedzenie šírenia ochorenia COVID-19 sa slovenská vláda rozhodla uzavrieť všetky tri medzinárodné letiská. Súčasťou týchto krokov bolo aj pozastavenie, respektíve výrazné obmedzenie medzinárodnej autobusovej a železničnej dopravy, pričom výnimku tvorilo zásobovanie. Vnútroštátna železničná doprava prešla na špeciálny, tzv. prázdninový režim. Vláda zároveň deklarovala úsilie o zachovanie dodávok pre priemyselné podniky a zabezpečenie plynulosti tranzitnej kamiónovej dopravy. Od piatkového rána boli zavedené systematické hraničné kontroly.

Premiér taktiež oznámil odklad maturitných skúšok, ktoré sa mali pôvodne uskutočniť v polovici marca, a to minimálne na obdobie dvoch týždňov.

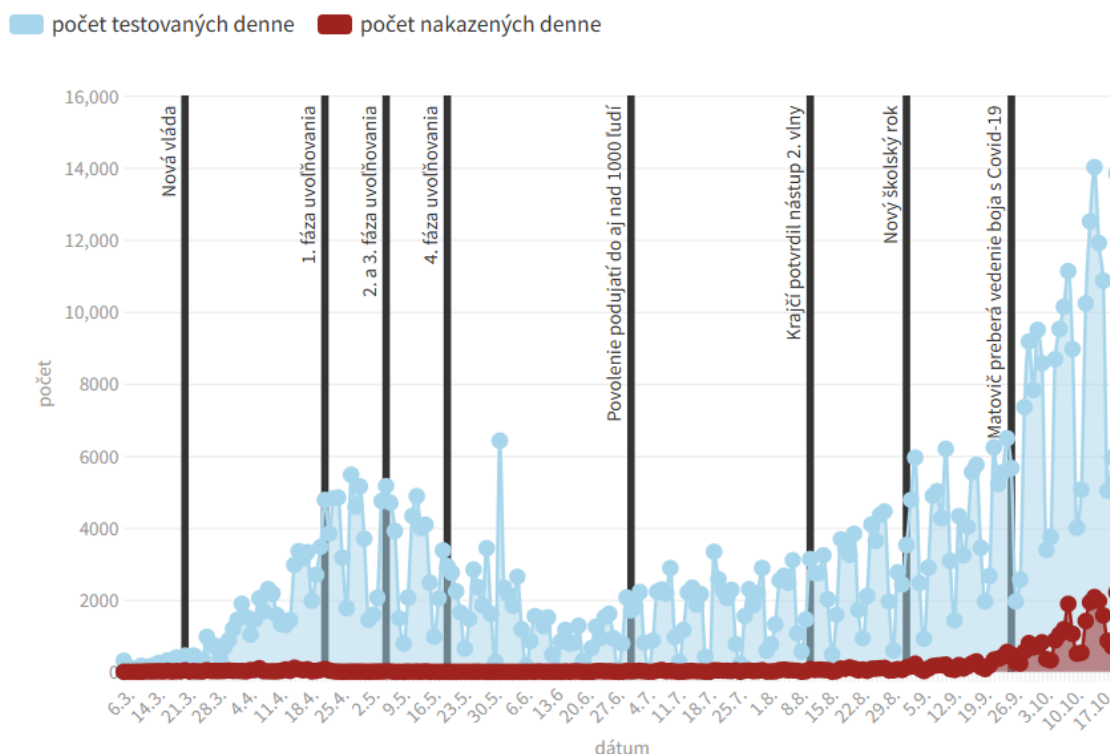
Ústredný krízový štáb zároveň rozhodol o zatvorení viacerých verejných prevádzok vrátane zábavných zariadení, aquaparkov, lyžiarskych stredísk, diskoték, detských centier, plavární a fitness centier. Počas víkendu boli uzavreté aj nákupné centrá, s výnimkou predajní potravín, lekární a drogérií. Hotely a reštaurácie však mohli pokračovať v prevádzke. Zmeny sa dotkli aj fungovania verejných inštitúcií, kde boli skrátené úradné hodiny, najmä v klientskych centrách a na úradoch práce. Ministerstvo vnútra SR zároveň avizovalo pripravenosť zabezpečiť priestory určené na karanténu v prípade potreby.

Nadalej platil aj celoplošný zákaz organizácie hromadných podujatí všetkých druhov vrátane športových, kultúrnych a spoločenských.

3.1.3. Prvá vlna pandémie a reakcie štátu

Vývoj pandémie COVID-19 na Slovensku bol od jej začiatku sprevádzaný dynamickým nárastom počtu testovaných osôb a potvrdených prípadov nákazy.

Počet testovaných a nakazených (denne)

Graf 1 Počet testovaných a nakazených na Covid-19

Zdroj : Ministerstvo zdravotníctva SR

Nasledujúci graf zachytáva časové rozvrhnutie týchto údajov v období od 6. marca 2020, kedy bol potvrdený prvý prípad, až do 17. októbra 2020, teda obdobie prvej a začiatku druhej vlny pandémie.

Z grafu je možné pozorovať postupný nárast testovacej kapacity štátu, ako aj korešpondujúce zvýšenie počtu identifikovaných prípadov ochorenia.

Tento vývoj odrzkadľuje reakciu verejného zdravotníctva a vládnych autorít na meniacu sa pandemickú situáciu a slúži ako dôležitý kontext pri interpretácii ekonomických a politických naratívov, ktoré sa formovali paralelne s týmto vývojom.

Koncom leta 2020 Slovensko zaznamenalo nárast počtu prípadov ochorenia COVID-19, čo signalizovalo príchod druhej vlny pandémie. V snahe zvládnuť zhoršujúcu sa epidemiologickú situáciu štát zaviedol nový systém označovania okresov podľa miery rizika – tzv. pandemický semafor. Tento systém klasifikoval okresy do troch farebných kategórií (zelená, oranžová a červená), pričom každá farba zodpovedala úrovni prísnosti prijatých opatrení. Následne bol tento systém nahradený COVID Automatom, ktorý predstavoval komplexnejší nástroj na sledovanie a riadenie pandemickej situácie.

Od 1. októbra 2020 bol na Slovensku opätovne vyhlásený núdzový stav. V platnosť postupne vstúpili prísnejšie opatrenia – povinné nosenie rúšok aj vo vonkajšom prostredí, zákaz hromadných podujatí a obmedzenia v oblasti gastroslužieb, kde reštaurácie mohli fungovať len formou výdaja zabaleného jedla. Zatvorili sa fitnesscentrá, wellness centrá, aquaparky, kúpaliská a sauny. Okrem toho sa znova zaviedli vyhradené nákupné hodiny pre seniorov a obmedzil sa počet zákazníkov v prevádzkach. Stredné školy prešli na dištančné vzdelávanie.

Jedným z najvýraznejších opatrení v tomto období bolo celoplošné testovanie obyvateľstva, ktoré prebehlo na prelome októbra a novembra 2020. V rámci prvej fázy testovania bolo otestovaných viac ako 3,6 milióna ľudí, pričom v druhom kole testovania, ktoré prebehlo počas víkendu 7. a 8. novembra, sa podrobilo testom viac než 2 milióny osôb.

Opatrenia zavedené v priebehu jesene 2020, vrátane pandemického semafora, núdzového stavu a následného celoplošného testovania obyvateľstva, jasne odrážali naratív ochrany verejného zdravia nad individuálnou slobodou. V komunikácii vlády dominovala myšlienka, že ochrana života a zdravia obyvateľov má absolútnu prioritu pred ekonomickými a spoločenskými dopadmi opatrení. Povinnosť nosiť rúška aj v exteriéri, zákaz hromadných podujatí, zatvorenie športovísk a reštauračných zariadení boli prezentované ako nevyhnutné kroky na zastavenie šírenia vírusu, pričom bola kladená dôrazná výzva na spoločenskú zodpovednosť jednotlivcov.

Vláda SR v oficiálnom vyhlásení zdôraznila:

„Prijaté opatrenia majú za cieľ chrániť životy a zdravie občanov. Veríme, že solidarita a zodpovednosť každého jednotlivca pomôžu Slovensku zvládnuť druhú vlnu pandémie.“
(Úrad vlády SR, 2020)

Zároveň sa v oficiálnych vyjadreniach objavoval aj naratív efektivity a mobilizácie spoločnosti. Spustenie celoplošného testovania bolo vnímané ako dôkaz pripravenosti štátu efektívne reagovať na krízovú situáciu a ako prostriedok na aktívne zapojenie celej populácie do boja proti pandémie.

Premiér Igor Matovič na tlačovej konferencii 31. októbra 2020 vyhlásil:

„Celoplošné testovanie je obrovskou operáciou na ochranu života a zdravia ľudí. Je to cesta, ako môžeme Slovensko udržať otvorené a vyhnúť sa tvrdému lockdownu.“
(TASR, 2020)

Aj médiá, ako napríklad Denník SME, zdôrazňovali význam testovania ako kľúčového nástroja v boji proti šíreniu vírusu:

„Celoplošné testovanie je považované za najväčší logistický projekt od vzniku samostatného Slovenska.“
(SME, 1. november 2020)

Tieto naratívy formovali nielen rozhodnutia vlády, ale aj celkový diskurz v spoločnosti, kde bola účasť na testovaní a rešpektovanie opatrení prezentovaná ako prejav patriotizmu a občianskej zodpovednosti.

3.1.4. Obstarávanie a distribúcia vakcín na Slovensku

Situácia si vyžiadala ďalšie sprísnenie opatrení pred Vianocami – od 19. decembra 2020 boli prijaté nové obmedzenia, ktoré pokračovali aj po novom roku, od 1. januára 2021. V tomto období Slovensko čelilo dennému nárastu tisícok nových prípadov. Dňa 26. decembra 2020 dorazila do Fakultnej nemocnice v Nitre prvá dodávka vakcín proti ochoreniu COVID-19. Proces dopravy a následného uskladnenia prvých dávok vakcíny proti ochoreniu COVID-19 prebiehal podľa prísnych bezpečnostných a teplotných štandardov.

Celý logistický reťazec bol starostlivo naplánovaný a koordinovaný – od otvorenia transportného boxu po samotné uloženie vakcín do skladovacích zariadení neuplynuli viac než tri minúty. Zodpovedné inštitúcie zároveň deklarovali pripravenosť na bezprostredné spustenie očkovacej kampane.

„Vakcíny prišli do perfektne pripravenej Fakultnej nemocnice v Nitre. Odtiaľ putujú do FN v Banskej Bystrici, UNLP v Košiciach a UN v Bratislave,“ uviedol na sociálnej sieti minister zdravotníctva Marek Krajčí (OLANO), citovaný denníkom SME (2020).

V reakcii na potrebu rýchleho a efektívneho zabezpečenia vakcín proti ochoreniu COVID-19 vytvorila Európska komisia centralizovaný mechanizmus spoločného obstarávania, ktorého súčasťou boli Riadiaca rada a Spoločný rokovací tím. Slovenská republika sa priamo v týchto orgánoch nezúčastňovala, pričom nezapojenie do spoločného obstarávania by znamenalo, že by SR musela zabezpečovať vakcíny individuálne, čo by prinášalo značné riziká – predovšetkým neistotu ohľadom dostupnosti, kvality a ceny vakcín.

Pri vstupe do mechanizmu spoločného obstarávania v júni 2020 nebolo ešte známe, kedy sa vakcíny dostanú na trh ani či budú vôbec schválené. Napriek absencii definitívnych vedeckých údajov o účinnosti a bezpečnosti vakcín sa spoločné obstarávanie javilo ako najrýchlejšia a najrealistickejšia cesta, ako zabezpečiť prístup k očkovacím látkam pre obyvateľov všetkých členských štátov EÚ. Tento postup bol komunikovaný ako nevyhnutné preventívne opatrenie na zabezpečenie verejného zdravia v bezprecedentnej krízovej situácii. Podľa slov premiéra Igora Matoviča bolo "spoločné obstarávanie jedinečnou šancou, ako zabezpečiť spravodlivý prístup ku kvalitným vakcínam pre všetkých Európanov, vrátane Slovenska" (TASR, 2020).

Na základe správy Európskeho dvora audítorov z roku 2022 bolo v období od augusta 2020 do novembra 2021 podpísaných 11 zmlúv s ôsmimi výrobcami vakcín, ktoré umožnili prístup k viac ako 4,6 miliarde dávok vakcín.

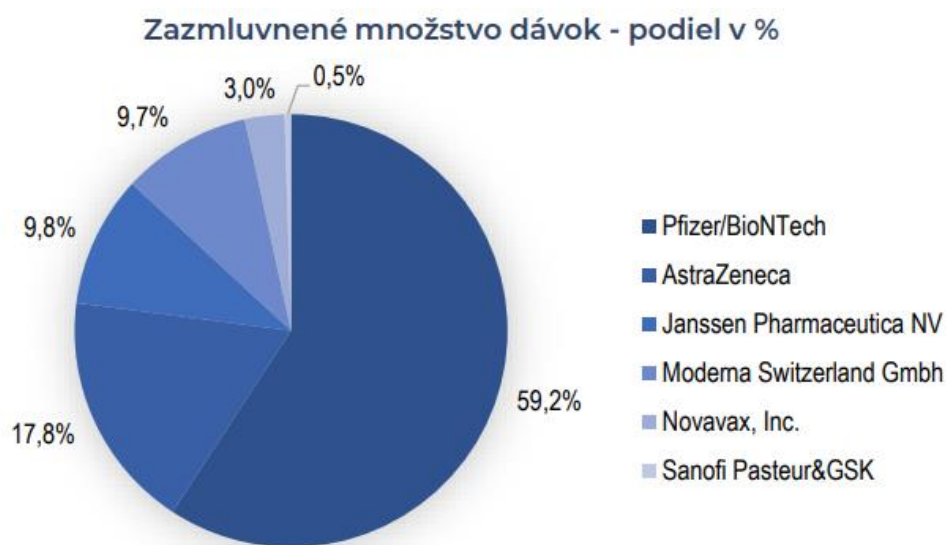
Predpokladané náklady na tieto dodávky predstavovali približne 71 miliárd eur. Slovensko sa pripojilo k predbežným kúpno-predajným zmluvám so šiestimi výrobcami: AstraZeneca, Sanofi, Janssen, Pfizer/BioNTech, Moderna a Novavax. V rokoch 2022 a 2023 už Slovenská republika nové zmluvy neuzatvárala.

V roku 2020 sa portfólio zazmluvnených vakcín formovalo ešte pred ich oficiálnou autorizáciou. Harmonogram dodávok očkovacích látok bol založený na predpoklade úspešnej registrácie vakcín a na základe podmienok zmlúv dohodnutých s jednotlivými výrobcami. Slovenská republika, podobne ako ostatné členské štáty EÚ, zvolila flexibilný prístup so snahou zabezpečiť čo najširšiu škálu vakcín v čo najkratšom možnom čase. Tento

postup reflektoval vysokú mieru neistoty, keďže vývoj vakcín je zložitý a väčšina projektov v skorých fázach vývoja zlyháva.

Investície do viacerých typov vakcín boli vnímané ako spôsob minimalizácie rizík spojených s možnými neúspechmi alebo výpadkami vo výrobe. Ministerstvo zdravotníctva SR v danom čase nemohlo predvídať, že viacerí výrobcovia nebudú schopní plniť zmluvné záväzky v podobe včasných dodávok. Na základe zmlúv vyrokovaných Európskou komisiou Slovensko vystavilo počas sledovaného obdobia objednávky na celkovo približne 20,4 milióna dávok vakcín.

Následne sa v praxi realizovalo portfólio dodávok od viacerých výrobcov, čo znázorňuje nasledujúci graf:

Graf 2 Štruktúra zazmluvnených dávok podľa výrobcov

Zdroj : MZ SR

Z grafu vyplýva, že dominantným dodávateľom vakcín pre Slovenskú republiku bola spoločnosť Pfizer/BioNTech, ktorá zabezpečila 59,2 % všetkých objednaných dávok. Významný podiel mali aj AstraZeneca (17,8 %) a spoločnosti Janssen Pharmaceutica NV

(9,8 %) a Moderna Switzerland GmbH (9,7 %). Menšie zastúpenie mali vakcíny od spoločností Novavax, Inc. (3,0 %) a Sanofi Pasteur & GSK (0,5 %).

Rozloženie dodávok medzi viacerých výrobcov potvrdzuje stratégiu diverzifikácie rizika, ktorú Slovensko uplatnilo pri obstarávaní vakcín počas pandémie COVID-19.

V reakcii na zhoršujúcu sa pandemickú situáciu a meškanie dodávok vakcín cez spoločné obstarávanie EÚ Pandemická komisia 16. februára 2021 odporučila vláde SR schváliť nákup vakcíny Sputnik V. Obstaranie sa uskutočnilo ako priama bilaterálna dohoda Ministerstva zdravotníctva SR, pričom vakcína bola zaradená medzi neregistrované lieky na neregistrované použitie.

Zmluva na nákup jedného milióna terapií dvojzložkovej vakcíny bola zverejnená v centrálnom registri zmlúv. Jednotková cena za terapiu predstavovala 19,90 USD. V marci 2021 bolo na Slovensko dodaných prvých 200 tisíc dávok, za ktoré Slovensko zaplatilo približne 1,7 milióna eur.

Dodaná šarža prešla laboratórnym posúdením pod dohľadom ŠÚKL a vakcína sa následne používala na základe výnimky udelenej ministrom zdravotníctva. Európska lieková agentúra vakcíne Sputnik V nepodelila podmienené povolenie na uvedenie na trh v EÚ.

Na základe uznesenia vlády z mája 2021 bolo umožnené očkovanie obmedzeného množstva dávok. Podľa údajov Ministerstva zdravotníctva SR bolo nakoniec využitých necelých 38 tisíc dávok. V dôsledku nízkeho záujmu a požiadavky dodávateľa na spätné vrátenie časti vakcín, Slovensko vrátilo 160 tisíc dávok späť, pričom finančné vyrovnanie prebehlo v septembri 2021. NKÚ SR vyhodnotil postup ministerstva ako hospodárny a efektívny vzhľadom na to, že sa podarilo minimalizovať potenciálne finančné straty.

V súvislosti s nákupom vakcíny Sputnik V bol v komunikácii vládnych predstaviteľov prítomný naratív rýchlej reakcie a snahy o zabezpečenie dostatočného množstva vakcín pre obyvateľstvo, bez ohľadu na geopolitické otázky. Premiér Igor Matovič vo svojich vyjadreniach zdôrazňoval, že kvalita vakcíny by mala byť hodnotená na základe jej účinnosti a bezpečnosti, nie podľa jej pôvodu. V tejto súvislosti uviedol:

„Je to úplne rovnaká vakcína, ako všetky iné. Mali by sme konečne prestať rozmýšľať nad tým, odkiaľ táto vakcína pochádza.“ (RTVS, 2021)

Týmto vyjadrením sa premiér snažil podporiť naratív pragmatického prístupu k riešeniu pandemickej situácie, ktorý kládol dôraz na ochranu zdravia pred politickými a ideologickými otázkami.

Audit Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky však poukázal na viaceré nedostatky v procese nákupu vakcín. Minister zdravotníctva zastupoval SR pri podpisovaní medzinárodných zmlúv bez predchádzajúceho rozhodnutia vlády, čo bolo v rozpore s Pandemickým plánom a Ústavou Slovenskej republiky. Okrem ministra potvrdzovali objednávky vakcín aj ďalší funkcionári – štátny tajomník a člen Riadiacej rady za SR – bez preukázaných výnimiek či písomných plnomocenstiev.

Ďalším problémom bola absencia oficiálnych poradných orgánov na ministerstve zdravotníctva až do novembra 2021. Chýbala tak zákonná podpora pre rozhodovanie o obstarávaní vakcín a nebola dostatočne riešená ani otázka potenciálneho konfliktu záujmov členov neformálnych konzílií a tímov.

Z komunikácie predstaviteľov vlády počas obdobia obstarávania vakcín vyplýval naratív kolektívnej zodpovednosti a solidarity v rámci EÚ, ktorý bol využívaný na legitimizáciu zapojenia Slovenska do spoločného obstarávania. Premiér Matovič opakovane zdôrazňoval, že "v jednotnom postupe je naša sila" (RTVS, 2020). Súčasne bol v mediálnom diskurze prítomný aj naratív nevyhnutnosti predbežného rizika – vláda a verejné authority komunikovali, že je nutné konať aj v podmienkach neistoty a že rýchlosť rozhodovania je v krízovej situácii kľúčová pre ochranu zdravia obyvateľstva (Denník N, 2020).

Národná kontrola ukázala, že Ministerstvo zdravotníctva SR nedokázalo dôsledne vyhodnotiť reálne potreby v oblasti očkovania a objednalo nadmerné množstvo vakcín. Ku koncu roka 2023 predstavoval prebytok približne 6,7 milióna dávok, pričom 4,8 milióna dávok v hodnote viac ako 100 miliónov eur bolo nepoužiteľných z dôvodu uplynutia expirácie. Tento stav bol označený za plytvanie verejnými financiami a nehospodárne nakladanie so štátnym majetkom.

Dôležitým faktorom pre vznik prebytkov bola rýchla evolúcia vakcín prispôbených novým variantom vírusu, čo spôsobilo, že pôvodné dávky sa po príchode novších verzií stali nevyužiteľné. Následkom tlaku členských štátov EÚ sa podarilo dohodnúť úpravu

zmluvných podmienok – Slovensko dosiahlo zníženie počtu zazmluvnených dávok o približne 65 % a predĺženie platnosti zmluvy do roku 2026. Aj napriek tejto úprave však Slovenská republika musela zo štátneho rozpočtu uhradiť viac ako 35 miliónov eur za vakcíny, ktoré nikdy neboli dodané.

Ako uviedol Ľuboš Andrassy, "na jednej strane podpísaním dodatku sa podarilo čiastočne upraviť veľmi nevýhodné podmienky, každý členský štát Únie mohol znížiť celkové počty obstaraných vakcín, ale aj to len za cenu polovičnej úhrady za tie dávky, ktoré nikdy neodoberie" (Najvyšší kontrolný úrad SR, 2024).

3.1.5. Národná stratégia očkovania proti COVID-19

Symbolickým aktom začatia vakcinačnej kampane bolo zaočkovanie epidemiológa Vladimíra Krčméryho, ministra zdravotníctva Mareka Krajčího a hlavného hygienika Jána Mikasa.

Hlavným strategickým dokumentom upravujúcim proces očkovania proti ochoreniu COVID-19 na Slovensku bola „Národná stratégia očkovania proti ochoreniu COVID-19 v podmienkach Slovenskej republiky“, ktorú vláda SR prerokovala v decembri 2020. Tento dokument vznikol na základe rozhodnutia Pandemickej komisie vlády SR a za hlavný nástroj kontroly pandémie považoval očkovanie. Na dosiahnutie kolektívnej imunity sa stanovila potreba preočkovať 60 až 70 % populácie Slovenska, čo predstavovalo približne 3,3 milióna ľudí. Vzhľadom na používanie dvojdávkových vakcín to znamenalo potrebu približne 6,6 milióna dávok.

Slovenská republika sa v rámci spoločného verejného obstarávania vakcín pod záštitou Európskej komisie zaviazala zabezpečiť vakcíny pre minimálne 3 milióny obyvateľov. Výsledný počet dostupných dávok sa postupne navyšoval podľa celkového množstva, ktoré bolo dohodnuté na európskej úrovni, pričom pre Slovensko platil prerozdelený kľúč na úrovni 1,22 % z celkového počtu obstaraných dávok.

Ministerstvo zdravotníctva SR priebežne vypracovávalo analytické a odporúčacie materiály, ktoré reflektovali meniacu sa potrebu vakcín. Napríklad v marci 2021 odhadovalo potrebu na úrovni 9,4 milióna vpichov, pričom cieľom bolo zaočkovať aspoň 80 % populácie.

V máji 2021 bol tento cieľ potvrdený prezentáciou Inštitútu zdravotných analýz. V septembri 2021 odborníci odporúčali počkať na stanovisko Európskej liekovej agentúry k otázke podávania posilňovacích dávok, a v novembri 2021 sa pripravovala dôvodová správa k možnosti zavedenia povinného očkovania. Napriek týmto analytickým podkladom a odporúčaniam nedošlo k ich systematickému premietnutiu do národnej očkovacej stratégie a tieto zmeny neboli formálne schválené.

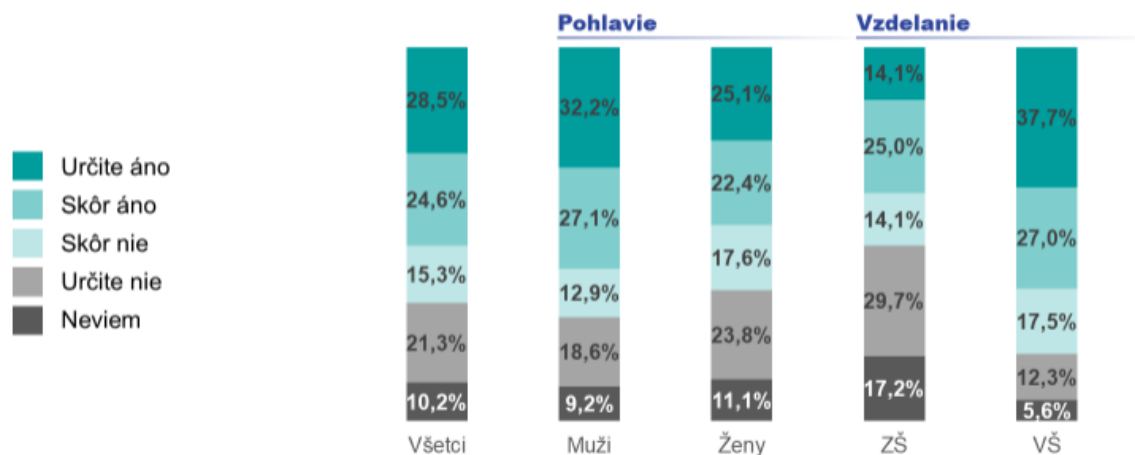
V januári 2021, v čase keď na Slovensku prebiehalo očkovanie zdravotníkov vakcínou od Pfizer/BioNTech, realizovala agentúra IPSOS prieskum verejnej mienky o ochote dať sa zaočkovať proti COVID-19. Výsledky ukázali, že 28,5 % populácie by sa určite nechalo zaočkovať, pričom ďalších 24,6 % odpovedalo „skôr áno“. Celkovo bolo teda očkovaníu naklonených približne 53,2 % respondentov. Naopak, očkovanie odmietalo 36,6 % opýtaných.

Ochota dať sa zaočkovať bola vyššia medzi mužmi (59,2 %) než medzi ženami (47,5 %), pričom najväčšiu podporu malo očkovanie vo vekovej skupine 18–24 rokov. Regionálne rozdiely ukázali, že najviac odmietačov bolo v Košickom, Trenčianskom a Banskobystrickom kraji, zatiaľ čo v Bratislavskom kraji bolo odmietavých postojov najmenej.

Prieskum tiež potvrdil, že vyššie vzdelanie zvyšovalo pravdepodobnosť súhlasu s očkovaním – medzi vysokoškolsky vzdelanými respondentmi súhlasilo so zaočovaním až 64,7 % opýtaných. Ako uviedol sociológ Jakub Hankovský, „takmer 80 % populácie vakcináciu zásadne neodmieta a ďalšia motivácia môže situáciu ešte ovplyvniť“ (IPSOS, 2021).

Nasledujúci graf sumarizuje výsledky prieskumu o ochote dať sa zaočkovať proti ochoreniu COVID-19 na Slovensku. Z údajov vyplýva, že vyššia miera ochoty bola zaznamenaná medzi mužmi a vysokoškolsky vzdelanými osobami. Naopak, vyššia miera odmietania očkovania sa prejavila medzi osobami so základným vzdelaním a medzi ženami. Výsledky grafu tak potvrdzujú, že faktory ako pohlavie a úroveň vzdelania zohrávali významnú úlohu v postoji verejnosti k vakcinácii.

SLOVENSKO: OCHOTA NECHAŤ SA ZAOČKOVAŤ PROTI VÍRUSU COVID-19

Graf 3 Ochota nechať sa zaočkovať proti vírusu COVID-19 na Slovensku podľa pohlavia a vzdelania

Zdroj : IPSOS

Významnú úlohu v podpore očkovania zohrala aj prezidentka Zuzana Čaputová, ktorá sa zapojila do kampane Ministerstva zdravotníctva SR s názvom „Vakcína je sloboda“. Vo videu kampane prezidentka zdôraznila dôležitosť dôvery v odborníkov a vyhlásila: „Očkovanie nás už stáročia chráni pred množstvom chorôb. Dôverujem odborníkom a preto vakcínu aj dnes považujem za jedinú cestu, ako poraziť vírus a vrátiť naše životy do normálu“ (Teraz.sk, 2021). Zároveň vyjadrila nádej, že každý občan dostane príležitosť na zaočkovanie. Kampaň podporili aj ďalšie známe osobnosti, ako lekár a záchranár Viliam Dobiáš či spisovateľ Daniel Hevier.

Počas pandémie COVID-19 na Slovensku zohrali významnú úlohu odborníci ako infektológ Peter Sabaka a profesor Vladimír Krčméry, ktorí svojimi vyjadreniami a aktivitami prispievali k informovanosti verejnosti a boju proti dezinformáciám. Na druhej strane, niektoré verejné osobnosti, ako napríklad Peter Kotlár, prezentovali názory, ktoré spochybňovali samotnú existenciu pandémie, čo vyvolalo ostrú kritiku odborníkov a verejnosti.

Peter Sabaka

Infektológ Peter Sabaka počas pandémie aktívne informoval verejnosť o priebehu ochorenia

COVID-19, jeho rizikách a dôležitosti očkovania. V rozhovore pre Denník N upozornil na vznik nových subvariantov omikronu, ktoré majú schopnosť nakaziť aj očkovaných či ľudí, ktorí covid prekonali pred rokom . Sabaka tiež reagoval na vyjadrenia Petra Kotlára, ktorý spochybňoval existenciu pandémie, zverejnením fotografií z covidového oddelenia a pripomenutím reality, ktorú zdravotníci zažívali počas najťažších období pandémie .

Vladimír Krčméry

Profesor Vladimír Krčméry, uznávaný infektológ a člen permanentného krízového štábu, varoval pred možnosťou, že Slovensko môže zažiť podobný scenár ako Taliansko, ak občania nebudú disciplinovaní . Zdôrazňoval potrebu dodržiavania preventívnych opatrení a zodpovedného správania sa verejnosti.

Peter Kotlár

Peter Kotlár, splnomocnenec vlády pre preverenie riadenia pandémie, vyvolal kontroverziu svojimi vyjadreniami, v ktorých tvrdil, že pandémia na Slovensku nebola . Tieto tvrdenia boli ostro kritizované odborníkmi, politikmi aj verejnosťou. Viroológ Boris Klempa označil Kotlárove vyjadrenia za "poburujúce" a vyjadril poľutovanie nad tým, že osoba s takýmito názormi zastáva významnú funkciu .

Zatiaľ čo odborníci ako Sabaka a Krčméry apelovali na zodpovednosť, dodržiavanie opatrení a dôveru v vedecké poznatky, Kotlár svojimi vyjadreniami spochybňoval samotnú existenciu pandémie, čo mohlo prispieť k šíreniu dezinformácií a podkopávaniu dôvery verejnosti v oficiálne informácie. Tento kontrast v postojoch zdôrazňuje dôležitosť odborného prístupu a zodpovednej komunikácie počas krízových situácií.

V januári 2021 agentúra IPSOS zisťovala aj hlavné dôvody nesúhlasu obyvateľov Slovenska s očkovaním proti COVID-19. Najčastejším dôvodom bola obava z vedľajších účinkov vakcíny, ktorú uviedlo 57,5 % respondentov. Druhou najčastejšou obavou bol pocit, že vakcína bola vyvinutá príliš rýchlo (53,7 %). Takmer tretina opýtaných (29,5 %) vyjadrila nedôveru v účinnosť vakcíny a približne 18,7 % považovalo očkovanie za zbytočné, keďže sa necítili byť súčasťou rizikovej skupiny. Všeobecný odpor k vakcínam deklarovalo 15,9 % respondentov.

Rozdiely boli badateľné aj podľa pohlavia – ženy sa viac obávali vedľajších účinkov (59,5 % oproti 54,8 % u mužov), zatiaľ čo muži častejšie pochybovali o účinnosti vakcíny (38,9 % oproti 22,5 % u žien). Mladí dospelí (18–24 rokov) často odmietali očkovanie s pocitom, že nie sú ohrozenou skupinou (38,1 %).

Vzdelanie tiež zohrávalo významnú úlohu – respondenti so základným vzdelaním častejšie úplne odmietali očkovanie (20,5 %), zatiaľ čo medzi vysokoškolsky vzdelanými dominovala skôr obava z rýchleho vývoja vakcín (59,6 %).

Ako uviedol sociológ Jakub Hankovský, pri najmladších skupinách populácie je potrebné v komunikácii klásť dôraz na to, že očkovanie nechráni len jednotlivca, ale aj ohrozené skupiny obyvateľstva (IPSOS, 2021).

Nasledujúci graf vizualizuje hlavné dôvody, pre ktoré časť obyvateľstva Slovenska odmietala alebo váhala s očkovaním proti ochoreniu COVID-19. Najčastejšou príčinou bola obava z vedľajších účinkov vakcíny a pocit, že vakcíny boli vyvinuté príliš rýchlo. Významná časť respondentov tiež spochybňovala účinnosť vakcín alebo nevnímala vlastnú potrebu očkovania vzhľadom na nízke riziko komplikácií pri nákaze. Tieto zistenia poukazujú na potrebu cielenej komunikácie zo strany štátnych autorít, ktorá by reflektovala hlavné obavy verejnosti.

SLOVENSKO: DÔVODY ODMIETANIA VLASTNEJ VAKCINÁCIE (RESPONDENTI, KTORÍ UVIEDLI, ŽE SA ZAOČKOVAT NEDAJÚ, ALEBO NEVEDIA)

Možnosť zvolit' viac odpovedí

Graf 4 Dôvody odmietania vlastnej vakcinácie

Zdroj : IPSOS

Ekonomické naratívy počas pandémie COVID-19 na Slovensku odrážali snahu o zabezpečenie dostatočných zdrojov na zvládnutie zdravotnej krízy, ochranu verejného zdravia a udržanie ekonomickej stability v podmienkach globálnej neistoty. Vládna komunikácia zdôrazňovala potrebu rýchlych a flexibilných rozhodnutí, pričom diverzifikácia portfólia vakcín bola prezentovaná ako nástroj na zníženie rizika a očkovanie ako kľúčový prostriedok návratu k normálnemu životu.

Súčasne sa však v praxi ukázali aj slabé miesta v plánovaní a riadení očkovacej stratégie, ktoré viedli k nadmerným objednávkam, finančným stratám a plytvaniu verejnými zdrojmi. Tieto nedostatky vyvolali diskusiu o potrebe lepšej predvídavosti, transparentnosti a hospodárnosti v oblasti krízového manažmentu.

V rámci analyzovaných materiálov sa v ekonomickej rovine objavilo niekoľko kľúčových naratívov:

- Naratív zodpovedného štátu, ktorý legitimizoval prijímanie prísnych opatrení vrátane zatvárania obchodov, škôl a zavádzania karantény;
- Naratív kolektívnej zodpovednosti a solidarity, ktorý podporoval zapojenie Slovenska do spoločného obstarávania vakcín v rámci EÚ;

Naratív rizikového manažmentu, ospravedlňujúci predbežné objednávky vakcín ešte pred ich schválením;

- Naratív efektívnosti očkovania ako cesty k návratu do normálu, ktorým sa apelovalo na očkovanie celej populácie;
- Naratív neúspešného hospodárenia so zdrojmi, ktorý reflektoval problémy s expiráciou a nevyužitím prebytočných vakcín.

Ekonomické naratívy tak ilustrovali optimizmus spojený s technologickým pokrokom, ale aj komplikácie pri realizácii očkovacích stratégií, čím významne ovplyvnili verejnú mienku a dôveru v štátne inštitúcie. Tieto rámce pripravili pôdu pre ďalšie významné diskurzívne boje, ktoré formovali aj politickú komunikáciu a polarizáciu spoločnosti.

3.2. Ekonomické a politické naratívy v hlavných médiách a vo vláde v USA

3.2.1. Začiatok pandémie a prvé reakcie vlády

Pandémia COVID-19 sa v Spojených štátoch začala formálne prejavovať začiatkom marca 2020, keď guvernér štátu New York Andrew Cuomo oznámil prvý potvrdený prípad infekcie SARS-CoV-2 v štáte. Nakazenou bola žena, ktorá nedávno pricestovala z Iránu (ABC News, 2021). Tento moment odštartoval sériu reakcií na úrovni federálnej aj štátnej správy.

V rovnakom období bývalý generálny chirurg USA Jerome Adams apeloval na obyvateľov prostredníctvom sociálnych sietí, aby nepanikárili a nezhrmažďovali ochranné rúška. Na svojom účte na Twitteri uviedol: „Prestaňte kupovať rúška! Nie sú účinné pri zabraňovaní širokej verejnosti nakaziť sa koronavírusom.“ Tým chcel zdôrazniť potrebu zachovať dostatočné zásoby ochranných prostriedkov pre zdravotníckych pracovníkov v prvej línii (ABC News, 2021).

V počiatočných fázach pandémie sa k problematike ochranných prostriedkov vyjadrovali aj najvyšší odborníci v oblasti verejného zdravia. Dr. Anthony Fauci, popredný národný odborník na infekčné choroby, uviedol, že „ľudia by nemali chodiť s maskami“ a že „nosenie masky môže ľuďom pomôcť cítiť sa trochu lepšie a môže dokonca zablokovať kvapôčku, ale neposkytuje dokonalú ochranu, ako si ľudia myslia“ (ABC News, 2021).

Tieto rané vyjadrenia odrážali počiatočnú neistotu ohľadom povahy šírenia vírusu a zároveň naznačovali rozdielne prístupy ku krízovej komunikácii, ktoré v nasledujúcich mesiacoch formovali aj ekonomické a politické naratívy v USA.

Spojené štáty americké sa ocitli v čoraz závažnejšej epidemiologickej situácii v dôsledku šírenia nového koronavírusu SARS-CoV-2, ktorý spôsobuje ochorenie COVID-19. Vírus sa primárne šíril prostredníctvom respiračnej cesty a úzkych kontaktov medzi osobami. Na zníženie rizika prenosu začali jednotlivé štáty a teritória USA už v marci 2020 prijímať rôzne opatrenia na obmedzenie komunitného šírenia nákazy.

Jednou z najčastejšie zavádzaných stratégií boli nariadenia na zotrvanie v domácej izolácii (tzv. stay-at-home orders), ktoré viedli k výraznému zníženiu pohybu obyvateľstva v niektorých oblastiach. V období od 1. marca do 31. mája 2020 vydalo povinné príkazy na zotrvanie doma celkovo 42 štátov a teritórií USA. Keď sa analyzovali údaje o pohybe obyvateľov (získané z anonymizovaných lokalizačných dát mobilných zariadení), potvrdilo sa, že vo všetkých typoch okresov – od mestských až po vidiecke – došlo po zavedení týchto nariadení k významnému poklesu pohybu oproti predchádzajúcemu obdobiu.

Tieto zistenia podporili myšlienku, že prísne obmedzenia pohybu môžu výrazne prispieť k obmedzeniu faktorov podporujúcich šírenie ochorenia COVID-19, vrátane fyzických kontaktov medzi osobami mimo ich domácnosti.

Dňa 13. marca 2020 prezident Donald Trump vyhlásil národný núdzový stav v súvislosti s pandémiou COVID-19. Vo svojom vyhlásení uviedol:

„Týmto oznamujem, že som využil svoju právomoc vyhlásiť, že vypuknutie ochorenia COVID-19 v Spojených štátoch predstavuje národnú núdzovú situáciu.“

Tá platila pre všetky štáty, teritória, kmene pôvodných obyvateľov a hlavné mesto Washington, D.C., na základe § 501(b) zákona o pomoci pri katastrofách Robert T. Stafford Disaster Relief and Emergency Assistance Act.

Biely dom sa v úvodných fázach pandémie snažil prezentovať ako aktívny a rozhodný v boji proti šíreniu vírusu COVID-19. Prezident Donald Trump usporiadal stretnutie s generálnymi riaditeľmi významných farmaceutických spoločností, kde ich vyzval na urýchlenie prác na vývoji vakcíny. „Požiadali sme ich, aby urýchlili všetko, čo robia v

súvislosti s vakcínou, absolútne,“ uviedol Trump pri stretnutí v Oválnej pracovni (ABC News, 2021).

Aj keď prezident opakovane vyjadroval optimizmus ohľadom rýchleho vývoja vakcíny, predstavitelia zdravotníckych agentúr upozorňovali na realitu procesu. Dr. Anthony Fauci, riaditeľ Národného inštitútu pre alergie a infekčné choroby (NIH), zdôraznil, že aj pri urýchlennom postupe by vývoj vakcíny trval približne rok až rok a pol: „Hoci je to najrýchlejší postup, aký sme kedy zaznamenali, nebude použiteľný v rámci aktuálnej epidémie bez čakania približne 12 až 18 mesiacov“ (ABC News, 2021).

Tieto vyjadrenia odrážajú dôležité politické naratívy prítomné v danom období: naratív aktívneho štátneho zásahu, ktorý mal upokojiť verejnosť prostredníctvom prísľubov rýchlych riešení, ale zároveň aj naratív realistickej vedeckej komunikácie zdôrazňujúcej časové obmedzenia vývoja vakcín.

Týmto krokom sa umožnilo, aby štátne, teritoriálne, kmeňové a miestne samosprávy, ako aj určité neziskové organizácie, mohli požiadať o federálnu pomoc prostredníctvom programu verejnej pomoci (Public Assistance Program). V súlade s § 502 Staffordovho zákona sa za oprávnené výdavky považovali núdzové ochranné opatrenia prijaté na základe pokynov verejných zdravotníckych orgánov, pričom Federálna agentúra pre riadenie núdzových situácií (FEMA) zabezpečovala financovanie týchto opatrení vo výške 75 % z oprávnených nákladov.

Dôležité bolo, že táto pomoc nemala nahrádzať asistenciu poskytovanú inými federálnymi agentúrami, ako napríklad Ministerstvom zdravotníctva a sociálnych služieb (HHS) či Centrami pre kontrolu a prevenciu chorôb (CDC). Vyhlásenie núdzového stavu posilnilo podporu pre HHS ako hlavnú federálnu agentúru zodpovednú za koordináciu odpovede na pandémie.

Na získanie pomoci bolo nevyhnutné uzatvoriť dohodu medzi FEMA a príslušným štátom, kmeňom alebo teritóriom a realizovať opatrenia v súlade so schválenými núdzovými plánmi. Nebolo potrebné, aby si jednotlivé štáty a teritória podávali samostatné žiadosti o vyhlásenie núdzového stavu.

FEMA zároveň vyzývala predstaviteľov samospráv, aby na základe odporúčaní verejných zdravotníckych orgánov prijímali všetky nevyhnutné kroky na ochranu verejného zdravia a bezpečnosti.

Údaje o štátnych a teritoriálnych príkazoch na zotrvanie doma (stay-at-home orders) boli zhromaždené z oficiálnych vládnych webových stránok, obsahujúcich výkonné nariadenia alebo tlačové správy jednotlivých jurisdikcií. Každé príkazy boli analyzované a zaradené do jednej z piatich vzájomne sa vylučujúcich kategórií:

1. povinné pre všetkých,
2. povinné pre osoby v určitých oblastiach,
3. povinné pre osoby so zvýšeným rizikom v rámci jurisdikcie,
4. povinné pre osoby so zvýšeným rizikom v určitých oblastiach,
5. odporúčané (nepovinné) opatrenia.

Štáty a teritória, ktoré nevydali žiadne oficiálne príkazy, boli evidované ako jurisdikcie bez príkazu. Tieto údaje prešli sekundárnou kontrolou a boli zverejnené vo verejne dostupnom dátovom súbore.

Na odhad zmien v pohybe obyvateľstva boli použité anonymizované dáta z mobilných zariadení. Pohyb populácie bol odhadovaný výpočtom podielu zariadení, ktoré sa počas dňa nepohli mimo 150-metrového polomeru od svojej bežnej nočnej polohy, a to pomocou 7-dňového kĺzavého priemeru. Analýza sa zamerala na štyri hlavné indexové dátumy: začiatok a ukončenie príkazu na zotrvanie doma v jednotlivých štátoch, a špecificky prvý príkaz (Kalifornia) a jeho prvé zrušenie (Aljaška).

Aby sa zachytili zmeny v mobilite obyvateľstva, boli okresy rozdelené podľa rural-urban kategórií (vidiecke – mestské oblasti). Štatistická analýza zmien bola realizovaná pomocou Wilcoxonovho testu, pričom sa vyhodnocovala mediánová zmena v pohybe pred a po vydaní alebo ukončení príkazov. Významnosť výsledkov bola hodnotená na hladine spoľahlivosti 99 %. Analýzy sa realizovali v softvéroch Python a R, v súlade s platnými federálnymi zákonmi a politikami CDC.

V komunikácii vlády a štátnej správy v tomto období výrazne rezonovali naratívy o zodpovednosti štátu za ochranu zdravia, kolektívnej zodpovednosti jednotlivcov a o

nevyhnutnosti rýchlych a prísnych opatrení v záujme obmedzenia šírenia vírusu. Vyhlásenia ako "zostaňte doma, zachráňte životy" sa stali symbolmi politickej aj mediálnej komunikácie, pričom tieto naratívy formovali vnímanie lockdownov ako aktov solidarity, ale aj ako kontroverzných obmedzení individuálnych slobôd.

3.2.2. Zhoršujúca sa situácia a ekonomické problémy

Situácia sa v Spojených štátoch dramaticky zhoršovala. Mesto New York, ktoré sa čoskoro stalo epicentrom pandémie, oznámilo zatvorenie všetkých škôl. Finančné trhy reagovali prudkými prepismi, pričom akciový index zaznamenal pokles o viac ako 12 %. Rada kolégia zároveň zrušila plánované konanie skúšok SAT. Prezident Donald Trump vyzval americkú verejnosť, aby sa vyhýbala zhromažďovaniu v skupinách nad desať ľudí a odporučil obmedziť návštevy reštaurácií a barov. Ako zdôraznil, tieto „obetavé kroky“ mali ochrániť najzraniteľnejších členov spoločnosti pred vážnymi následkami vírusu.

Pandémia sa medzičasom rozšírila do všetkých 50 štátov. V reakcii na rastúci počet prípadov uzavreli New York a Los Angeles svoje kiná a iné verejné priestory. Spoločnosti Pfizer a BioNTech zároveň oznámili spoluprácu na vývoji vakcíny proti COVID-19, čo predstavovalo prvé kroky k budúcej očkovacej stratégii.

Dňa 19. marca 2020 guvernér Kalifornie Gavin Newsom vydal vôbec prvý celoštátny príkaz na zotrvanie doma, ktorý sa vzťahoval na všetkých nepotrebných pracovníkov. Tento krok označil za „nevyhnutný“ a „bez časového obmedzenia“. V rovnakom duchu postupoval aj guvernér štátu New York Andrew Cuomo, ktorý spustil iniciatívu „New York State on PAUSE“, zatvárajúcu všetky nepodstatné podniky od 22. marca 2020. Starosta New Yorku Bill de Blasio označil situáciu za kritickú a varoval, že "najhoršie ešte len príde". V tom čase bol v New Yorku zaznamenaný sedemdnňový priemer takmer 3 000 nových prípadov denne, viac než 770 hospitalizácií a približne 50 úmrtí denne podľa údajov mestského zdravotného oddelenia.

Začiatkom roka 2020 sa Spojené štáty nachádzali uprostred najdlhšej ekonomickej expanzie v histórii, ktorá trvala 128 mesiacov. Tento trend sa však náhle skončil, keď pandémia COVID-19 spôsobila masívne pozastavenie prevádzky podnikov a nútené zatváranie prevádzok, čo viedlo k bezprecedentnému prepúšťaniu.

Miera nezamestnanosti prudko vzrástla – zo 4,4 % v marci na 14,7 % v apríli 2020, pričom išlo o najvyššiu hodnotu od začiatku vedenia záznamov po druhej svetovej vojne (Bureau of Labor Statistics, 2021). Celková zamestnanosť v krajine klesla o viac ako 20 miliónov pracovných miest počas druhého štvrt'roka 2020.

Hoci sa situácia začala postupne zlepšovať v druhej polovici roka, ku koncu roku 2020 bolo v USA stále o 8,8 milióna pracovných miest menej než pred pandémiou. Pomer zamestnanosti k populácii dosiahol 57,4 %, čo predstavovalo pokles o 3,6 percentuálneho bodu oproti predchádzajúcemu roku.

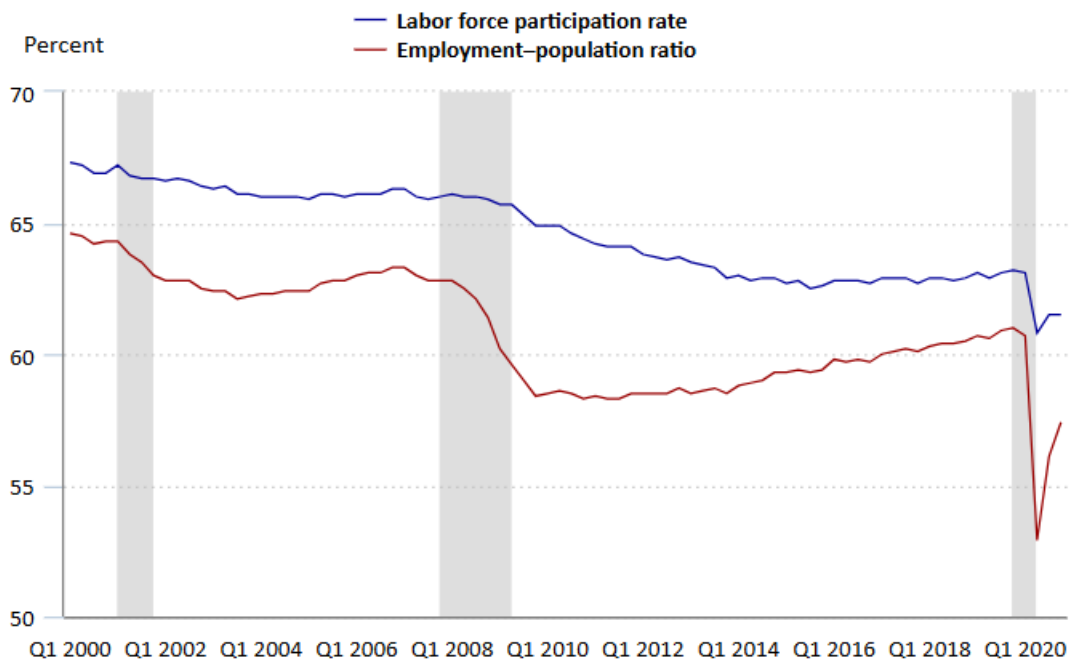
Tieto dramatické zmeny na trhu práce odrážali nielen priamy dopad zdravotnej krízy, ale aj štrukturálne slabiny v pripravenosti ekonomiky na podobné globálne šoky.

V súvislosti s prudkým poklesom ekonomickej aktivity v USA v dôsledku pandémie COVID-19 sa výrazne zhoršila aj situácia na trhu práce. Zatváranie podnikov a obmedzenia mobility zasiahli veľkú časť ekonomiky, čo viedlo k masívnym prepúšťaniam a historickému nárastu nezamestnanosti. V reakcii na tieto udalosti sa v komunikácii vládnych a finančných autorít objavili výrazné naratívy o vážnosti krízy, nutnosti urgentnej štátnej intervencie a kolektívnej zodpovednosti za zachovanie hospodárskej stability.

Predseda Federálneho rezervného systému Jerome Powell upozornil na závažnosť situácie slovami: „Ekonomické dôsledky pandémie sú vážne. Fed urobí všetko, čo je v jeho silách, aby podporil stabilitu trhu a zamestnanosť“ (Federal Reserve, 2020).

Podobné obavy vyjadril aj vtedajší minister financií Steven Mnuchin, ktorý uviedol: „Ak neurobíme žiadne opatrenia, miera nezamestnanosti by mohla dosiahnuť 20 %“ (Klebnikov, 2020).

Tieto vyjadrenia podporovali naratív nevyhnutnosti rýchleho zásahu a mobilizácie verejných aj súkromných zdrojov na ochranu ekonomiky a pracovných miest. Súčasne však reflektovali aj rastúcu neistotu a obavy o budúci vývoj, čím pripravili pôdu pre rozsiahle hospodárske stimulačné programy.

Graf 5 Miera účasti na trhu práce a pomer zamestnanosti k populácii

Zdroj : U.S. Bureau of labor statistics

Graf znázorňuje vývoj miery participácie na pracovnej sile (Labor Force Participation Rate) a pomeru zamestnanosti k populácii (Employment–Population Ratio) v Spojených štátoch amerických v období od prvého štvrťroka 2000 do prvého štvrťroka 2020. Zreteľný je dramatický pokles oboch ukazovateľov na začiatku roka 2020, čo reflektuje náhly šok na trhu práce spôsobený vypuknutím pandémie COVID-19. Prudký prepád odzrkadľuje masové prepúšťanie, zatváranie podnikov a výrazné obmedzenie ekonomickej aktivity v tomto období. Tento vývoj potvrdzuje význam naratívu o vážnosti ekonomickej krízy a nevyhnutnosti štátneho zásahu na ochranu zamestnanosti a stability trhu.

V čase prehĺbujúcej sa pandémie sa vláda USA snažila o stabilizáciu ekonomickej situácie aj verejného zdravia. Snemovňa reprezentantov schválila zákon CARES, ktorý sa stal najväčším záchranným balíkom v americkej histórii, a prezident Trump ho následne podpísal. Tento legislatívny balík zabezpečil priame finančné platby Američanom a rozšírenie podpory v nezamestnanosti, čím sa vláda snažila zmierniť negatívne ekonomické dopady pandémie.

Súbežne Biely dom predstavil všeobecné usmernenia pre postupné opätovné otváranie ekonomiky. Dokument predstavil tzv. „kritériá hradlovaní“, ktoré vyžadovali dosiahnutie určitých epidemiologických referenčných hodnôt, než štáty mohli povoliť návrat do práce, reštaurácií, kostolov a ďalších verejných priestorov. Tento plán reflektoval snahu o vyváženú mediu potrebu ekonomického oživenia a udržiavaním verejného zdravia.

Výrazným fenoménom bolo aj šírenie „odloženej zdravotnej starostlivosti“, keď sa ľudia obávali vyhľadať lekára kvôli nákladom alebo riziku nákazy. Prieskum Gallup inštitútu ukázal, že 1 zo 7 Američanov by sa v prípade symptómov typických pre COVID-19 (horúčka, suchý kašeľ) radšej vyhol vyhľadaniu zdravotnej starostlivosti kvôli obavám z finančných nákladov.

Pandémia zároveň podnietila snahy o zvýšenie dostupnosti diagnostických testov. FDA schválila použitie prvého diagnostického testu založeného na odberoch slín z domáceho prostredia, čím sa mala zjednodušiť dostupnosť testovania. Komisar FDA Stephen M. Hahn v tejto súvislosti uviedol:

„Autorizácia dodatočných diagnostických testov s možnosťou odberu vzoriek doma bude naďalej zvyšovať prístup pacientov k testovaniu na COVID-19. Poskytuje ďalšiu možnosť jednoduchého, bezpečného a pohodlného odberu vzoriek potrebných na testovanie bez cestovania do lekárskej ordinácie, nemocnice alebo na testovacie miesto. Budeme pokračovať v nepretržitej práci, aby sme podporili tento vývoj presnejších a spoľahlivejších testov ako FDA. Pridanie ďalších možností na odber vzoriek doma je dôležitým pokrokom v diagnostickom testovaní počas tejto núdzovej situácie v oblasti verejného zdravia“ (U.S. Food and Drug Administration, 2020).

Zároveň administratíva spolu s farmaceutickou spoločnosťou AstraZeneca oznámila iniciatívu na urýchlenie vývoja vakcíny proti COVID-19 v rámci projektu Operation Warp Speed, s cieľom poskytnúť prvé dávky ešte v priebehu roka 2020. Tento prístup zdôrazňoval naratív rýchlej vedeckej odpovede na pandémiu a nádeje v skoré ukončenie zdravotnej krízy.

Ako počet potvrdených prípadov COVID-19 v USA presiahol 2 milióny, mnohé štáty zaznamenávali nové vlny infekcií po zmiernení opatrení. Texas a Florida museli v reakcii na prudký nárast počtu prípadov zastaviť proces opätovného otvárania ekonomiky. Pracovná

skupina Bieleho domu pre koronavírus usporiadala nový brífing, v ktorom zdôraznila potrebu pokračovať v preventívnych opatreniach vrátane nosenia rúšok a dodržiavania sociálneho odstupu.

Táto fáza pandémie v USA jasne odhalila niekoľko dôležitých naratívov: naratív potreby ekonomickej záchrany (zákon CARES), naratív vyváženia medzi ekonomickým oživením a ochranou verejného zdravia (kritériá hradlovania), naratív inovatívneho prístupu v diagnostike (domáce testovanie) a naratív vedeckého pokroku (projekt Operation Warp Speed). Tieto naratívy sa postupne prepletali vo verejnej komunikácii aj v rozhodovacích procesoch vlády a zásadným spôsobom ovplyvnili ďalší vývoj pandemickej reakcie v USA.

3.2.3. Príprava na očkovanie a prechod k stratégii zvládania pandémie

Počas ďalšieho vývoja pandémie COVID-19, americká vláda prijímala ďalšie strategické rozhodnutia s cieľom prispôbiť sa aktuálnemu vývoju situácie. V septembri 2020 vláda oznámila ukončenie presmerovávania prichádzajúcich letov a zastavenie zdravotných kontrol na letiskách, ktoré boli zavedené v snahe zachytiť potenciálne infikovaných cestujúcich. Tento krok odrážal snahu o efektívnejšie riadenie zdrojov v čase, keď sa pozornosť sústredila na vnútroštátne šírenie nákazy.

Vývoj vakcín sa medzičasom zrýchlil. Spoločnosti Pfizer a BioNTech rozšírili fázu 3 klinického skúšania svojej vakcíny na 44 000 účastníkov, aby zabezpečili rozsiahlejšie údaje o bezpečnosti a účinnosti, vrátane zaradenia zraniteľných skupín, ako sú dospievajúci a osoby s chronickými ochoreniami. Distribúcia ich vakcíny však čelila výzvam kvôli potrebe skladovania pri extrémne nízkych teplotách.

Ministerstvo zdravotníctva (HHS) a ministerstvo obrany (DOD) zároveň vypracovali plán na zabezpečenie bezplatnej vakcíny pre všetkých Američanov, pričom sa očakávalo, že distribúcia sa začne začiatkom roka 2021. Súčasťou plánov bolo pripraviť aj distribúciu 6,6 milióna súprav potrebných na podanie vakcíny.

Ďalším významným krokom bolo začatie fázy 3 klinickej štúdie spoločnosti Johnson & Johnson. Ich vakcína sa javila ako sľubná, pretože vyžadovala len jednu dávku a nevyžadovala zmrazenie. Paul Stoffels, hlavný vedecký pracovník spoločnosti Johnson & Johnson, uviedol: „Je dôležité uprednostniť ochranu čo najväčšieho počtu ľudí pred

hospitalizáciou a smrťou vzhľadom na pokračujúce šírenie COVID-19. Jednorazová vakcína proti COVID-19, ktorá sa ľahko používa, distribuuje a podáva a ktorá poskytuje silnú a dlhotrvajúcu ochranu, je kľúčová pre očkovanie globálnej populácie" (Johnson & Johnson, 2021).

Rovnako optimistický bol aj hlavný vedecký poradca operácie Warp Speed, Moncef Slaoui, ktorý zdôraznil: „Ak sa zaočkuje dostatok z nás, existuje veľká šanca, že tento vírus udržíme na veľmi, veľmi nízkej úrovni, čo znamená, že sa môžeme vrátiť do normálneho života – úplne normálneho života" (Slaoui, 2020).

Snahy o urýchlenie vývoja vakcín a zabezpečenie ich širokej dostupnosti reflektovali dôležité naratívy o technologickom pokroku, nádeji na návrat k normálnemu životu a spoločnej zodpovednosti v boji proti pandémie.

V tejto fáze pandémie sa v oficiálnych vyjadreniach a vládnej komunikácii jasne profilovali viaceré ekonomické a politické naratívy. Naratív nádeje a návratu k normálnemu životu bol budovaný prostredníctvom dôrazu na význam očkovania ako hlavného nástroja proti šíreniu vírusu, čo vyplýva aj zo slov hlavného vedeckého poradcu Operácie Warp Speed Moncefa Slaouiho. Súčasne sa objavoval naratív ochrany verejného zdravia, kde predstavitelia farmaceutických spoločností, ako Paul Stoffels z Johnson & Johnson, zdôrazňovali potrebu efektívnej vakcinácie celej populácie. Tieto naratívy spoločne vytvárali obraz, že hoci je pandémia naďalej vážna, vedecký pokrok a masová vakcinácia predstavujú cestu k prekonaniu krízy a obnoveniu spoločenského a ekonomického života.

V októbri 2020 Spojené štáty zaznamenali rekordné denné prírastky nových prípadov COVID-19, keď 23. októbra bolo hlásených 83 757 nových infekcií, čo bolo najviac od začiatku pandémie. Celkovo sa v tom čase v USA infikovalo takmer 8,6 milióna ľudí a približne 225 000 zomrelo na následky vírusu, čím sa USA stali najviac postihnutou krajinou na svete.

Administratíva prezidenta Donalda Trumpa v tom čase priznala, že úplné potlačenie pandémie už nie je cieľom. Náčelník štábu Bieleho domu Mark Meadows uviedol: „Nebudeme kontrolovať pandémiu“ a zdôraznil, že prioritou sa stáva distribúcia vakcín a terapeutických riešení (The Guardian, 2020a).

Napriek eskalácii pandémie prezident Trump na verejných zhromaždeniach tvrdil, že „vidíme svetlo na konci tunela“ a že krajina je „za rohom“ v boji s vírusom (The Guardian, 2020b). Podobne predsedníčka Republikánskeho národného výboru Ronna McDaniellová vyjadrila optimizmus s vyhlídkou na vakcináciu: „Vidíme svetlo na konci tunela, najmä keď dostaneme túto vakcínu koncom tohto alebo začiatkom budúceho roka“ (The Guardian, 2020c).

Niektoré regióny však čelili mimoriadnym problémom. Napríklad Michigan hlásil rekordný denný nárast 3 338 nových prípadov a zvýšenie počtu hospitalizácií. Hlavná lekárska riaditeľka štátu Michigan, Dr. Joneigh Khaldun, upozornila na vážnosť situácie a vyzvala občanov, aby nosili rúška, dodržiavali sociálne odstupy a vyhýbali sa veľkým zhromaždeniam (The Guardian, 2020d).

Okrem zdravotnej krízy pokračovali aj politické spory o potrebné ekonomické stimuly. Predsedníčka Snemovne reprezentantov USA Nancy Pelosi uviedla, že je otvorená pokračovaniu rokovaní o balíku ekonomickej pomoci s cieľom „rozdrviť vírus, otvoriť ekonomiku a školy“ (The Guardian, 2020e).

Vývoj udalostí v tomto období ukazuje na niekoľko súbežných naratívov, ktoré formovali verejnú komunikáciu: naratív nevyhnutnosti prechodu od potlačenia pandémie k zvládnutiu jej následkov, naratív optimizmu a nádeje spojenej s príchodom vakcíny, ako aj naratív urgentnej potreby koordinovanej reakcie na rastúcu zdravotnícku a ekonomickú krízu.

3.2.4. Spustenie očkovacej kampane a politická komunikácia vakcinácie

Po prvotnej vlne reštrikčných opatrení, ekonomických otrasoch a náraste infekcií sa začiatkom druhej polovice roka 2020 ťažisko pandemickej stratégie v USA presunulo na vývoj a distribúciu vakcín proti COVID-19. Vakcinácia sa stala kľúčovým nástrojom, pomocou ktorého sa federálna aj štátna správa pokúšali kontrolovať šírenie vírusu, stabilizovať zdravotnícky systém a obnoviť normálne fungovanie spoločnosti. Politická komunikácia okolo vakcinácie zároveň odhalila nové naratívy, ktoré odrážali optimizmus, obavy, ale aj prehlbujúcu sa polarizáciu verejnej mienky.

V rámci iniciatívy Operation Warp Speed (OWS) bol v USA vypracovaný plán s cieľom zabezpečiť, aby každý Američan, ktorý chce byť zaočkovaný proti COVID-19, mal

túto možnosť už od januára 2021. V správe predloženej Kongresu sa uvádza, že OWS stavila na kombináciu existujúcej vakcinačnej infraštruktúry, nových verejno-súkromných partnerstiev a intenzívnej koordinácie medzi federálnymi, štátnymi a miestnymi orgánmi.

Vedenie OWS deklarovalo záväzok k transparentnosti voči Kongresu, médiám a verejnosti a pravidelne poskytovalo aktuálne informácie o dosiahnutých míľnikoch. Experti z Ministerstva zdravotníctva (HHS) viedli proces vývoja vakcín, zatiaľ čo Ministerstvo obrany (DoD) v spolupráci s Centrom pre kontrolu a prevenciu chorôb (CDC) zabezpečovalo logistiku ich výroby a distribúcie.

Strategický plán bol navrhnutý flexibilne tak, aby reagoval na rôzne scenáre, keďže mnohé detaily (ako skladovanie, dávkovanie či cieľové skupiny) mohli byť známe až po schválení vakcín Úradom pre kontrolu potravín a liečiv (FDA). Hlavným cieľom programu bolo dosiahnuť čo najvyššiu mieru zaočkovanosti naprieč všetkými skupinami obyvateľstva a zároveň posilniť schopnosti štátu reagovať na budúce zdravotné krízy

V závere roka 2020 boli v Spojených štátoch v rámci mechanizmu núdzového použitia (EUA) postupne schválené prvé vakcíny proti ochoreniu COVID-19. Ako prvá získala 11. decembra 2020 povolenie vakcína Pfizer-BioNTech (Comirnaty). Úradujúca komisárka FDA Janet Woodcocková pri tejto príležitosti uviedla: „Schválenie tejto vakcíny zo strany FDA je míľnikom v našom pokračujúcom boji s pandémiou COVID-19. Hoci táto a ďalšie vakcíny spĺňajú prísne vedecké štandardy FDA pre povolenie na núdzové použitie, ako prvá vakcína proti COVID-19 schválená FDA si verejnosť môže byť veľmi istá, že táto vakcína spĺňa vysoké štandardy bezpečnosti, účinnosti a kvality výroby, ktoré FDA vyžaduje od schváleného produktu“ (U.S. Food and Drug Administration, 2021a).

Nasledovalo schválenie vakcíny Moderna dňa 18. decembra 2020, ktorá taktiež využívala mRNA technológiu a vyžadovala dvojdávkový režim. Začiatkom roka 2021 bola schválená aj vakcína Johnson & Johnson (Janssen) – prvá jednodávková vakcína schválená v USA. Povolenie tejto vakcíny, vydané 27. februára 2021, rozšírilo dostupnosť očkovacích látok. Janet Woodcocková vtedy vyhlásila: „Povolenie tejto vakcíny rozširuje dostupnosť vakcín, najlepšej metódy lekárskej prevencie ochorenia COVID-19, aby nám pomohlo v boji proti tejto pandémii, ktorá si v Spojených štátoch vyžiadala viac ako pol milióna životov“ (U.S. Food and Drug Administration, 2021b).

Tieto schválenia predstavovali kľúčový míľnik v boji proti pandémie a umožnili spustenie rozsiahlej očkovacej kampane v rámci iniciatívy Operation Warp Speed. V komunikácii vlády a zdravotníckych autorít dominovali naratívy o bezpečnosti vakcín, potrebe solidarity, dôvere vo vedu a nádeji na návrat k normálnemu životu.

Ekonomické a politické naratívy počas pandémie COVID-19 v Spojených štátoch odrážali snahu o zvládnutie bezprecedentnej zdravotnej krízy, minimalizáciu hospodárskych škôd a rýchly návrat k bežnému životu. Vládna komunikácia opakovane zdôrazňovala potrebu rýchlej výroby vakcín, zachovania fungovania ekonomiky a ochrany verejného zdravia prostredníctvom rozsiahlych programov na podporu zamestnanosti a ekonomiky, ako bol zákon CARES.

Zároveň sa v praxi ukázali rozdiely v komunikácii a prístupoch medzi federálnou vládou a jednotlivými štátmi, čo spôsobovalo zmätok v prijímaní opatrení a ovplyvňovalo dôveru verejnosti. Diskusia o správnosti opatrení, efektívnosti očkovacích stratégií a potrebe sociálnej solidarity významne formovala politickú a spoločenskú dynamiku počas pandémie.

V rámci analyzovaných materiálov sa v ekonomickej a politickej rovine objavilo niekoľko kľúčových naratívov:

- Naratív štátnej zodpovednosti a nevyhnutnosti obetí, ktorý legitimizoval prísne opatrenia, lockdowny a núdzové vyhlásenia v snahe ochrániť verejné zdravie;
- Naratív ekonomickej obnovy, zdôrazňovaný najmä prostredníctvom schválenia zákona CARES a ďalších podporných balíkov na oživenie ekonomiky;
- Naratív technologického pokroku a vakcinačnej nádeje, založený na predstavení a komunikácii úspechov programu Operation Warp Speed a schvaľovaní vakcín;
- Naratív optimizmu a „svetla na konci tunela“, ktorým vláda apelovala na verejnosť aj v čase eskalácie počtu prípadov;
- Naratív rozporuplnej komunikácie, ktorý odrážal rozdiely medzi odporúčaniami zdravotníckych expertov a vyhláseniami politických lídrov, čo prispelo k polarizácii spoločnosti.

Ekonomické a politické naratívy v USA tak ukazujú komplexnosť riadenia pandémie v demokratickej spoločnosti, kde sa stretávali snahy o ochranu verejného zdravia s tlakom

na zachovanie ekonomickej aktivity. Tieto diskurzívne rámce významne ovplyvnili nielen priebeh pandémie, ale aj formovanie politickej debaty a verejného diskurzu v Spojených štátoch amerických.

Záver

Cieľom tejto bakalárskej práce bolo identifikovať, analyzovať a porovnať hlavné ekonomické a politické naratívy, ktoré sa objavovali počas pandémie COVID-19 v hlavných médiách a vo vyjadreniach vládnych predstaviteľov na Slovensku a v Spojených štátoch amerických. Na základe zvolenej komparatívnej metódy a kvalitatívnej analýzy sekundárnych zdrojov bolo možné zodpovedať stanovené výskumné otázky a naplniť vytýčené ciele.

Z analýzy vyplýva, že na Slovensku dominovali najmä politické naratívy založené na výzvach k zodpovednosti, reštriktívnych opatreniach a apelocho na jednotu spoločnosti. Vláda sa často opierala o medicínske autority a krízový štáb, pričom médiá preberali ich rétoriku. Ekonomické naratívy sa sústreďovali najmä na potrebu štátnej pomoci pre podnikateľov, ako aj na dôsledky lockdownov na ekonomiku.

V prípade Spojených štátov amerických boli politické naratívy výrazne ovplyvnené politickou polarizáciou. Vláda prezidenta Donalda Trumpa spočiatku minimalizovala závažnosť pandémie, čo sa prejavilo aj v spravodajstve niektorých médií. Naopak, po zmene administratívy došlo k obratu a komunikácia sa stala viac vedecky podloženou a dôraznejšou. Ekonomické naratívy v USA reflektovali rozsiahle balíky finančnej pomoci, ale aj spory o rozsah štátnych zásahov a otázku individuálnych slobôd.

Hlavné rozdiely medzi Slovenskom a USA pramenia predovšetkým z rozdielneho politického systému, úrovne politickej polarizácie, médiálneho prostredia a kultúrnych hodnôt. Kým Slovensko sa viac opieralo o centralizovanú komunikáciu a autority, v USA bola pandemická rétorika silno ovplyvnená straníckymi postojmi a verejnou diskusiou o osobnej slobode a štátnom zásahu.

Na základe porovnania možno konštatovať, že spôsob konštruovania a šírenia naratívov počas pandémie významne ovplyvnil verejnú mienku a mieru akceptácie vládnych opatrení. Zároveň sa ukázalo, že naratívy nie sú len nástrojom komunikácie, ale aj významotvorným prvkom, ktorý ovplyvňuje správanie a postoje spoločnosti v období krízy.

Zoznam použitej literatúry

ABC News. (2021). A year of COVID-19 in the U.S.: A timeline of events. Dostupné z: <https://abcnews.go.com/Health/year-covid-19-us-march-2020/story?id=76204691>

Aktuality.sk. (2020, 14. apríl). Koronavírus ONLINE: Slovensko 14. apríl 2020. <https://www.aktuality.sk/clanok/781957/koronavirus-online-slovensko-14-april-2020/>

AJMC Staff. (2020, 31. december). A timeline of COVID-19 developments in 2020. The American Journal of Managed Care. <https://www.ajmc.com/view/a-timeline-of-covid19-developments-in-2020?utm>

Centers for Disease Control and Prevention. (2020). Timing of state and territorial COVID-19 stay-at-home orders and changes in population movement — United States, March 1–May 31, 2020. MMWR. Morbidity and Mortality Weekly Report, 69(35), 1198–1203. <https://www.cdc.gov/mmwr/volumes/69/wr/mm6935a2.htm>

DENNÍK N. Prečo je Slovensko odkázané na spoločný nákup vakcín? Denník N, 2020. Dostupné online: <https://dennikn.sk>

Denník N. (2020, 6. marec). Na Slovensku oficiálne potvrdili prvý prípad koronavírusu. <https://dennikn.sk/minuta/1787400/>

EURÓPSKY DVOR AUDÍTOROV. Obstarávanie vakcín proti ochoreniu COVID-19. 2022. Dostupné online: <https://op.europa.eu>

Federal Emergency Management Agency. (2020, 13. marec). COVID-19 Emergency Declaration. <https://www.fema.gov/press-release/20250121/covid-19-emergency-declaration>

Federal Reserve. (2020). Federal Reserve announces extensive new measures to support the economy. Dostupné online: <https://www.federalreserve.gov/newsevents/pressreleases/monetary20200323b.htm>

IPSOS. (2021, január). Ochota nechať sa zaočkovať proti vírusu COVID-19 na Slovensku. Dostupné z: <https://www.ipsos.sk>

Ipsos. (2021, 11. január). Prieskum: Ochota dať sa zaočkovať proti COVID-19. https://www.ipsos.com/sites/default/files/ct/news/documents/2021-01/ipsos_prieskum_ockovanie_proti_covid-19_tlacova_sprava_11._1._2021.pdf

Johnson & Johnson. (2021, September 21). Johnson & Johnson announces real-world evidence and Phase 3 data confirming strong and long-lasting protection of single-shot COVID-19 vaccine in the U.S. Retrieved from <https://www.jnj.com/media-center/press-releases/johnson-johnson-announces-real-world-evidence-and-phase-3-data-confirming-strong-and-long-lasting-protection-of-single-shot-covid-19-vaccine-in-the-u-s>

KLEMPA, Boris. Viroológ Klempa o Kotlárovi: Je mi ľúto človeka, ktorý prepadol takejto úrovni konšpiračných predstáv. Denník N [online]. 2024. [cit. 2025-04-24]. Dostupné na: <https://dennikn.sk/4057640/virolog-klempa-o-kotlarovi-je-mi-luto-cloveka-ktory-prepadol-takejto-urovni-konspiracnych-predstav-horsie-je-ze-dostal-taku-funkciu/DennikN>

Klebnikov, S. (2020). Mnuchin Walks Back Comments About 20% Unemployment: 'We're Not Going To Let That Happen'. Forbes. Dostupné online: <https://www.forbes.com/sites/sergeiklebnikov/2020/03/18/mnuchin-walks-back-comments-about-20-unemployment-were-not-going-to-let-that-happen/>

Klebnikov, S. (2020, 18. marec). Mnuchin walks back comments about 20% unemployment: 'We're not going to let that happen'. Forbes. <https://www.forbes.com/sites/sergeiklebnikov/2020/03/18/mnuchin-walks-back-comments-about-20-unemployment-were-not-going-to-let-that-happen/>

KOTLÁR, Peter. Vyšetruje sa pandémia? [online]. YouTube, 2024. [cit. 2025-04-24]. Dostupné na: <https://www.youtube.com/watch?v=Raoex0WcsQkYouTube>

KOTLÁR sa pýtal Sabaku, čo je na obrázku. Infektológ mu odpovedal zábermi z prvej línie: To bola iná práca než točiť videá. TA3 [online]. 2024. [cit. 2025-04-24]. Dostupné na: <https://www.ta3.com/clanok/991115/kotlar-sa-pytal-sabaku-co-je-na-obrazku-infektolog-mu-odpovedal-zabermi-z-prvej-linie-to-bola-ina-praca-nez-tocit-vidaTA3>

KOTLÁR tvrdí, že pandémia na Slovensku nebola, opozícia žiada jeho odvolanie z postu splnomocnenca. Denník N [online]. 2024. [cit. 2025-04-24]. Dostupné na: <https://dennikn.sk/4056246/kotlar-tvrdi-ze-pandemia-na-slovensku-nebola-opozicia-ziada-jeho-odvolanie-z-postu-splnomocnenca/>

KRČMÉRY, Vladimír. Profesor Krčméry: Taliansky scenár je možný aj na Slovensku, zodpovední zaň budú nedisciplinovaní ľudia. Denník N [online]. 2020. [cit. 2025-04-24]. Dostupné na: <https://dennikn.sk/1788293/prof>

Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky. (2020). COVID-19: Krízový štáb zavádza prísne opatrenia, zatvárajú sa školy. <https://www.health.gov.sk/Clanok?koronavirus-opatrenia-sprisenene>

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky. (2021). Nákup, skladovanie a likvidácia vakcín proti ochoreniu COVID-19. <https://www.nku.gov.sk/documents/d/nku/nakup-skladovanie-a-likvidacia-vakcin-proti-ochoreniu-covid-19-pdf>

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky. (2024, august 8). Komisia obstarala vakcíny proti covidu netransparentne, štáty nevyužili ani polovicu dávok. Dostupné z <https://www.nku.gov.sk/-/komisia-obstarala-vakciny-proti-covidu-netransparentne-staty-nevyuzili-ani-polovicu-davok>

Ng, R., Chow, T. Y. J., & Yang, W. (2021). News media narratives of Covid-19 across 20 countries: Early global convergence and later regional divergence. PLOS ONE, 16(9), e0256358. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0256358>

Noviny.sk. (2025, 6. marec). Lockdown, testy, množstvo obetí a vakcíny: Slovensko si pripomína 5 rokov od začiatku COVID-19. <https://www.noviny.sk/slovensko/1032141-lockdown-testy-mnozstvo-obeti-a-vakciny-slovensko-si-pripomina-5-rokov-od-zaciatku-covid-19>

Obec Janíky. (n.d.). COVID-19: Informácie a opatrenia. https://www.janiky.sk/evt_file.php?file=2204&utm

Pereira, I., & Mitropoulos, A. (2020, 6. marec). A year of COVID-19: What was going on in the US in March 2020. ABC News. <https://abcnews.go.com/Health/year-covid-19-us-march-2020/story?id=76204691>

Phelps, J., & Faulders, K. (2020, 2. marec). Trump to meet with pharmaceutical companies on vaccine as coronavirus spreads. ABC News. <https://abcnews.go.com/Politics/trump-meet-pharmaceutical-companies-vaccine-coronavirus-spreads/story?id=69335907>

RTVS. (2021, 2. marca). Okolo Sputnika V sa šíria zbytočné klamstvá, tvrdí premiér. Dostupné z <https://spravy.rtv.s.sk/2021/03/okolo-sputnika-v-sa-siria-zbytocne-klamstvy-tvrdi-premier/>

RTVS. Matovič: V jednotnom postupe je naša sila. RTVS, 2020. Dostupné online: <https://www.rtvsk.sk>

SABAKA, Peter. Infektológ Sabaka: Zažívame novú vlnu covidu, vrchol sa dá očakávať začiatkom zimy. Denník N [online]. 2024. [cit. 2025-04-24]. Dostupné na: <https://dennikn.sk/4176077/infektolog-sabaka-zazivame-novu-vlnu-covidu-vrchol-sa-da-ocakavat-zaciatkom-zimy/>

Slaoui, M. (2020, November 16). We can get back to normal: Chief science adviser responds to vaccine news. NPR. Retrieved from <https://www.npr.org/sections/health-shots/2020/11/16/935554943/we-can-get-back-to-normal-chief-science-adviser-responds-to-vaccine-news>

SME. (2020). Koronavírus: Slovensko má prvé vakcíny proti koronavírusu. [online]. Bratislava: Petit Press, 26. december 2020 [cit. 24. apríl 2025]. Dostupné na: <https://domov.sme.sk/c/22562012/koronavirus-prve-vakciny-proti-covidu.html>

SME. (2020, 26. december). Na Slovensko dorazili prvé vakcíny proti covidu. <https://domov.sme.sk/c/22562012/koronavirus-prve-vakciny-proti-covidu.html>

TASR. Slovensko sa zapojí do spoločného obstarávania vakcín. TASR, 2020. Dostupné online: <https://www.tasr.sk>

Teraz.sk. (2021, január 18). Kampaň za očkovanie proti COVID-19 podporila aj prezidentka Čaputová. Dostupné z: <https://www.teraz.sk/slovensko/kampan-za-ockovanie-proti-covid-19-pod/524188-clanok.html>

The Guardian. (2020, October 25). US coronavirus: Covid cases surge as Trump's chief of staff admits: 'We are not going to control the pandemic'. Retrieved from <https://www.theguardian.com/world/2020/oct/25/us-coronavirus-covid-cases-surge>

The Guardian. (2020, 25. október). US coronavirus cases surge to new highs but White House focuses on vaccine. <https://www.theguardian.com/world/2020/oct/25/us-coronavirus-covid-cases-surge>

U.S. Bureau of Labor Statistics. (2021, marec). Unemployment rises in 2020 as the country battles the COVID-19 pandemic. Monthly Labor Review. <https://www.bls.gov/opub/mlr/2021/article/unemployment-rises-in-2020-as-the-country-battles-the-covid-19-pandemic.htm>

U.S. Department of Health and Human Services. (2020). Strategy for distributing COVID-19 vaccine. <https://www.hhs.gov/sites/default/files/strategy-for-distributing-covid-19-vaccine.pdf?utm>

U.S. Food and Drug Administration. (2020, May 8). Coronavirus (COVID-19) update: FDA authorizes first diagnostic test using home collection of saliva. Retrieved from <https://www.fda.gov/news-events/press-announcements/coronavirus-covid-19-update-fda-authorizes-first-diagnostic-test-using-home-collection-saliva>

U.S. Food and Drug Administration. (2021a, August 23). FDA approves first COVID-19 vaccine. Retrieved from <https://www.fda.gov/news-events/press-announcements/fda-approves-first-covid-19-vaccine>

U.S. Food and Drug Administration. (2021b, February 27). FDA issues Emergency Use Authorization for third COVID-19 vaccine. Retrieved from <https://www.fda.gov/news-events/press-announcements/fda-issues-emergency-use-authorization-third-covid-19-vaccine>

ÚRAD VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY. (2020). Premiér P. Pellegrini: Prijímame preventívne opatrenia, aby sme oddialili šírenie koronavírusu [online]. Bratislava: Úrad vlády SR, 2020 [cit. 2025-04-24]. Dostupné na: <https://www.health.gov.sk/Clanok?koronavirus-opatrenia-sprisenne>